

SEZNAM PŘÍLOH NA CD

Příloha D – Rozhovor s PhDr. Vlastimilem Havlíkem, Ph.D.

Příloha E – Nerealizované návrhy na propagační materiály a edukační tabule

Příloha F – Zkrácená verze programu – nabídka programu

Příloha G – Plná verze programu – nabídka programu

Příloha H – Obrázková dokumentace denního tisku a internetových článků

Příloha I – Historie módy a odívání mezi lety 1948–1989

Příloha D: Rozhovor s PhDr. Vlastimilem Havlíkem, Ph.D.

Hradec Králové, dne 16. 2. 2016

Otázka č. 1: „*Jak utvořit především po vizuální stránce výjimečnou výstavu módy a oděvů, přičemž mým záměrem je vytvořit výstavu módy a oděvů z let 1948-1989?*“

Odpověď: Začnu zeširoka. Pokud má člověk dobrý nápad, tak by ho měl zpracovat do podoby ideového záměru, což bývá půl stránky textu a najít si výstavní prostory. A když získáme někoho, kdo nás bude podporovat, tak následuje libreto. V něm se specifikuje například v kolika místnostech a jakou formou se bude oděv prezentovat. Po libretu následuje technický scénář, kde je přesně rozepsáno, kolik oděvů bude vystaveno a jakým způsobem, jaký bude u toho text, zda bude 3D projekce nebo internetový kiosek či volně k dispozici vzorníky, módní časopisy atd. Tento scénář se mnohdy obchází, i když u velkých muzeí a výstav je nutný. Autor výstavy nedělá vše sám, do tvorby výstavy je zapojen architekt a nějaký tým realizátorů. Autor maximálně s týmem realizátorů spolupracuje a dohlíží na průběh realizace. Po té nastane realizační fáze.

Nejdeálnější je, když prezentujete oděvy tak, aby byl snímek nejen optický, ale proběhl i bezprostřední kontakt. Nemůžete si dovolit nechat návštěvníky sahat na každý kus oděvu, avšak je dobré najít v kolekci alespoň jeden kus, který není tak hodnotný a necháte návštěvníky se ho dotknout.

Obrovsky na návštěvníka zapůsobí, když uvidí jaký je střih oděvu, jakou má fazonu, jakou má barvu, jaké má galanterní doplňky, typ knoflíků, zipů. Textilie a oděvy přímo vybízejí, aby si člověk na ně sáhnul, aby zjistil, jestli jsou tenké, tlusté nebo lesklé, hladké, prostě není nad hmatový vjem. Jde o to zapojit co nejvíce smyslů. Poslední dobou se ve výstavnické praxi také pracuje se zvukovým efektem. Nedávno jsem poslouchal nějaký pořad o výstavě, která probíhala v Lyonu, kde návštěvník přistoupil k vystavenému předmětu a slyšel, jaký zvuk vydávají jednotlivé typy historického hedvábí, když se rozdělává ze štůsku. Teď se dokonce hodně prosazuje pracovat též s čichem. Příkladem toho je použití čichu třeba v případě textilií u originální javanské batiky. Uvedené batiky mají typickou vůni vosku, respektive tabáku, který ty ženy používaly. A když to nejde, tak alespoň tam přiložit ukázkou typu textilie. Když vystavíte baloňák, tak přidat ústřížek balonové tkaniny, když je něco z tvídu nebo

z vlněné tkaniny, tak přiložit ústřížek vlněné látky, prostě aspoň vzorek na ukázkou, když už si na model nemůžu sáhnout, protože je například za sklem, za vitrínou nebo někde na podiu. Je doporučeno co nejvíce interaktivitu, která spočívá třeba v tom, že se dají do mističky např. knoflíky, které mohou být ze skla, z bakelitu, mohou být i z rohoviny a to vám vytvoří nějakou představu, jak se třeba kabát zapíná. Lze užít i různých typů zipů, jinak se pracuje s plastovým zipem, jinak s kovovým, jinak s háčky. Když tam přijde dítě, tak si může zkusit zapínat třeba nějaké olivky nebo háčky. Pokud to půjde, tak tam vytvořit prostě nějakou pracovní desku, třeba s galanterním materiálem, aby si to člověk nějakým způsobem vyzkoušel, dotknul se ho. Vhodné by bylo vystavit i starší módní časopisy nebo nějaké katalogy oděvních firem uvedené doby. Ideální by bylo, kdyby se s nimi dalo pracovat, listovat v nich, aby dotyčný např. zjistil, jak chodila jeho maminka v 50. či 60. letech oblečená nebo jaká byla dětská móda či poznal různé typy kožíšků a tak.

Nejlepší je výstavu nějak doplnit, aby nebyla jenom o exponátech, jelikož to je výstava, ve které jde o jakousi retrospekci. No a instalace souvisí s prezentací, je její součástí. Ideální by bylo, kdybyste mohla oděvy vystavit tak, jak jsou nošeny, tzn. na nějaké figuríně nebo krejčovské panně. Dále se dají i užít jednoduché obrysové figuríny. A když nebude možné toto sehnat, tak se často používají jednoduchá ramínka. Klasické ramínko se bandážuje, aby nabylo na objemu. Vezmete kus látky, gázovinu, fáčovinu a vytvoříte objem toho ramínka.

Dnes se také grafickým způsobem znázorňuje, jak chronologicky je výstava koncipována, například od 50. let do revoluce. Graficky se vývoj někdy dělá tak, že se z plastů vytvoří orientační body na podlaze, které provedou návštěvníka, prostorem, dobou, historií. Někteří návštěvníci nemají rádi popisky, protože mají potíže se zrakem, nevidí na ně, nemají s sebou brýle, tak na klasické popisky rezignují.

Důležitým doprovodem výstavy je zvukový doprovod. Pakliže bude možné promítnout pomocí dataprojektoru něco dobového, tak to využijte. Například komentované záznamy, na kterých jsou dobové módní přehlídky či ukázky z textilních podniků či z filmových týdeníků.

Hlavní je se snažit co nejvíce zapojit návštěvníky, aby to bylo co nejvíce interaktivní. To znamená mít možnost se nejenom podívat, ale i sáhnout, pokud možno také slyšet. Lidé mají rádi, když je vše jasné, když nemusí složitě přemýšlet, jak se pohybovat

v prostoru. Popiska by neměla být na úrovni kolenou, ale tak, aby to bylo pro člověka co nejpříjemnější. Popisky by neměly být ani moc malé kvůli očím, ale ani moc velké, protože to pak nevypadá dobře. Krátkozrací lidé si neradi berou brýle, protože je záhy zase musí sundávat, když se dívají na něco jiného.

Otázka č. 2: *„Jak vizuálně řešit časový sled obsahu výstavy – řadit díla chronologicky dle období, nebo dle typu oblečení, myslím odděleně dámské, pánské, dětské, sportovní a tak?“*

Odpověď: Já bych vytvořil chronologické uspořádání, protože to je výstava retrospektivní, protože se jedná o pohled do minulosti. Vytvořil bych pokud možno celky, ale s ohledem na to, že vše není k dispozici. Podle mne je tedy přirozenější vytvořit z příslušného období takový celek, kde bude něco typického z dámského, pánského i dětského oděvu. Vytvořil bych vždy takový rodinný shluk, pokud možno ze všech oděvů, co se v 50., 60., 70. a 80. letech nosily. Může to být společenské oblečení i sportovní oděv, oděv do práce, třeba nějaká teplákovka, lyžařské šponovky, pumpky. Lidé to rádi uvidí, teď je ta vlna retro, takže je velký zájem o výstavy tohoto typu. Lidé na to reagují a říkají, to my taky máme někde doma na půdě nebo ve skříni.

Otázka č. 3: *„Jaké výstižné a stylové grafické pozadí by bylo vhodné vytvořit k danému období vystavovaných exponátů?“*

Odpověď: Ano, vytvářejí se scény a pozadí, které vytvoří s vystavovanými exponáty celek. Například třeba pro období 50., 60. let byste do pozadí graficky využila nějakou zvětšeninu či si danou věc zapůjčila a vystavila ji fyzicky. Doba, která je prezentovaná na výstavě, je dobou, kdy se začíná uplatňovat ve velké míře moderní technika i v domácnosti. Je to období prvních mixérů, robotů, ale i doba oktávii a spartaků. Existuje Retro muzeum, bylo vytvořeno v Chebu na začátku února a byl pro něj vydán obsáhlý katalog a jsou v něm dobové mezníky ve fotografiích od začátku 50. let, řekněme do 70. let. Je to např. období 1. letu do vesmíru, Emila Zátopka, spartakiád. V publikaci jsou kapitoly věnované jednotlivým oblastem toho, co život vytvářel. Je tam polygrafický design, je tam textil, je tam využití plastických hmot, jsou tam hračky, je tam sklo. To by mohlo být pro vás dost inspirující.

Otázka č. 4: „*Jaké prezentační pomůcky pro doprovodný text užít a v jakém vizuálním stylu, zda vytvořit moderní design symbolizující dobový design anebo vytvořit k historickému tématu moderní grafické řešení?*“

Odpověď: Já hlavně varuji před přemírou textu. Lidé moc nečtou, radši se podívají na textil a oděv, podívají se na věci. Není to jen moje zkušenost z České Skalice, myslí si to většina muzejníků.

Na banerech by měl být jen stručný úvod. Napsat, o co vám jde, jakou dobu se snažíte přiblížit, třeba uvést nějakou charakteristiku toho období a potom už bych pracoval na popiskách, které by rozhodně neměly být na půl stránky. V nich je dobré uvést, kdo oděv navrhl, a i když autor je málokdy znám, tak alespoň napsat za prvé – co to je za kus oděvu, za druhé – kdy asi a kde byl vyroben, za třetí – z čeho byl vyroben. Základní údaje by měly být strohé. Přímou formou, jakou to prezentovat, závisí na prostoru, v němž se bude vystavovat. Je nutno zvážit, jaké jsou to prostory, jaké tam jsou světelné podmínky, jestli lze exponáty umísťovat na stěny, jestli je v nich nějaký závěsný systém nebo jestli musíte jít do prostoru a upevňovat to k něčemu, jakou velikost mají panely, vitríny, rámy. To, jaké prezentační pomůcky pro doprovodný text užít, opravdu záleží na možnostech prostoru muzea, na konkrétních podmínkách.

Otázka č. 5: „*Myslíte si, že je vhodné užít klasický tisk a prezentovat text jednotlivých období na papírech či látkách vyrobených v té dané době nebo tyto materiály jinak zakomponovat?*“

Odpověď: Jestliže byste sehnala dost velkých podkladových textilií, bylo by to dobré. Avšak za předpokladu, že by ten podklad byl takový, aby se text nechal přečíst. A pak by ta látka nesměla být potištěná nebo výrazně vzorovaná. Ten text by tam potom mohl zaniknout, muselo by se to vyzkoušet.

Otázka č. 6: „*Je lepší vytvořit propagační materiály ve stylu tehdejší doby nebo moderním designem?*“

Odpověď: To je individuální, záleží na osobě zabývající se vizuální stránkou výstavy. Každopádně pozvánka nebo plakát by měly odpovídat tomu, co tam návštěvník uvidí. A nemyslím, že tam musí být čtyři typy oděvů, to je bez nápadu, to určitě ne, to je staré

a vyčpělé. Chce to nějaký neotřelý způsob. Nějak k tomu využít toho, o čem ta výstava bude, to znamená odívání. Může to být kus oděvu, může to být logo firmy, i když třeba již neexistující, nebo záběr z výroby. Zkrátka může tam být ledacos, ale nějak netradičně pojaté. Já si myslím, že to může být pojata moderně, doplněno moderní typografickou úpravou, moderním druhem typu písma atd.

Otázka č. 7: „*Je vhodné vytvořit jako propagační materiál k výstavě video, kde by byla jedna modelka v různých dobových šatech s uvedenými daty vzniku, a video by neslo vývojovou linii módy z mezidobí let 1948-1989?*“

Odpověď: To je dobrý nápad. Já vám ukážu taky takový neotřelý způsob. Je to z výstavy Glamoure v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze. Oni využívali různých „fóru“, takto netradičně představovali oděvy, třeba kabelku dali k hlavě, použili figurínu úmyslně bez ruky, nohy obráceně a samozřejmě tam byly i klasické ukázky oděvů. Ale především chtěli návštěvníka vyprovokovat, mírně šokovat. Dále použili figurínu s přetočenou hlavou, bez uší, dále netradiční krejčovskou pannu nebo fotomontáž.

Zpátky k vašemu nápadu. Je to velmi inovativní prvek. Ne, že bych byl nějaký velký návštěvník módních přehlídek anebo výstav tohoto typu, ale zatím jsem se s tím nesešel nebo o tom nevím.

Otázka č. 8: „*Napadá vás, jak by se děti, ale i dospělí návštěvníci dali zábavně zainteresovat a jaký edukační program pro ně připravit?*“

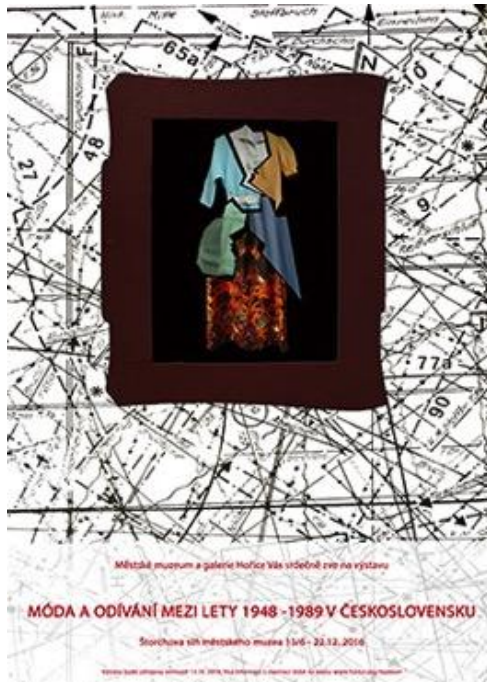
Odpověď: Ano. Dobré výstav jsou takové, které jsou interaktivní. Například, když jsme pořádali výstavu věnovanou ÚBOKu, tak jsme užili takovou klasiku, která existuje. Měli jsme tam různé ukázky textilií, které byly navrženy v Ústavu bytové a oděvní kultury. Dále jsme měli nakopírovanou předlohu pro soutěž, byl to obraz dívky a u toho sady pastelek a děti si tam mohly samy navrhnout vlastní design, obléci ji do nějakého oděvu, namalovaly různé sukně, halenky, kalhoty nebo společenské šaty. Vzniklo mnoho návrhů. Lidé na ně mohli uvést adresu a potom „komise“, vybrala deset nejlepších návrhů. Vybraným byla zaslána cena, čokoláda.

Další možností jsou vystřihovánky. Jde o postavičky namalované na pevnějším papíru a u nich jednotlivé kousky oblečení. To se vystřihne a oblečení se přichytí k postavičce.

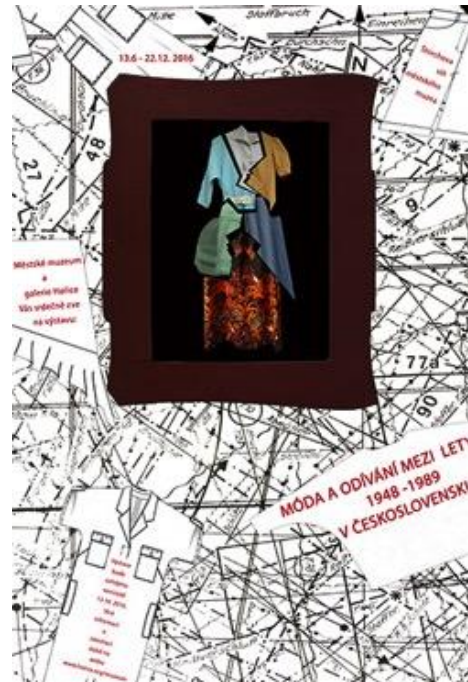
Je vhodné vytvořit nějaký prostor, tak dva až tři stoly, aby si lidé, třeba i školy měli kde sednout, aby tam bylo k dispozici trochu výtvarných potřeb, třeba pastelky, aby mohli tvořit.

Příloha E: Nerealizované návrhy na propagační materiály a edukační tabule

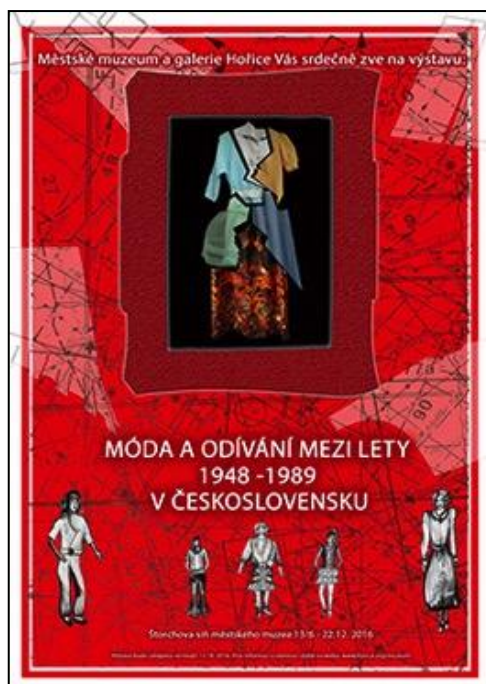
Návrhy na plakát (Foto: Veronika Suchomelová)

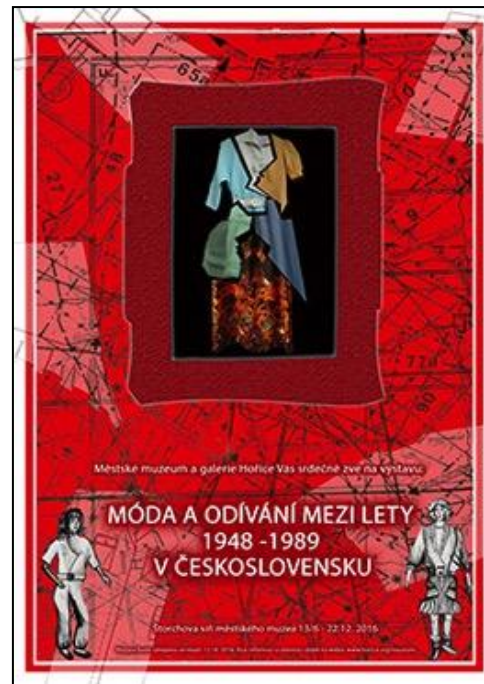
Obr. I – Návrh na plakát

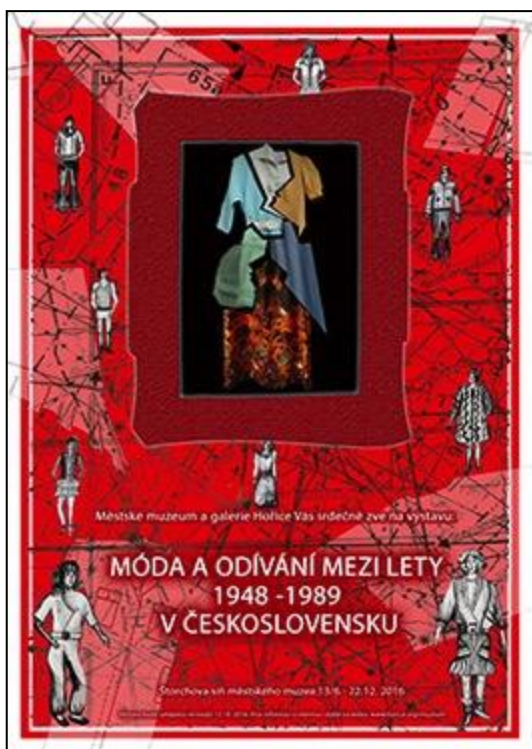
Obr. II – Návrh na plakát

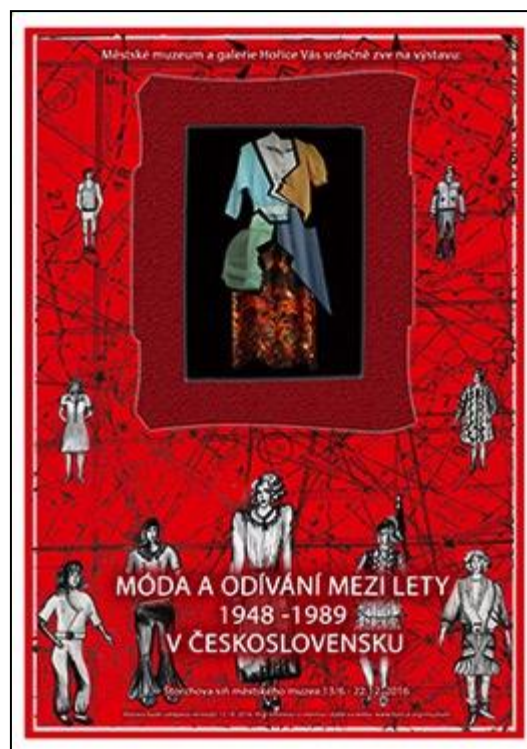
Obr. III – Návrh na plakát

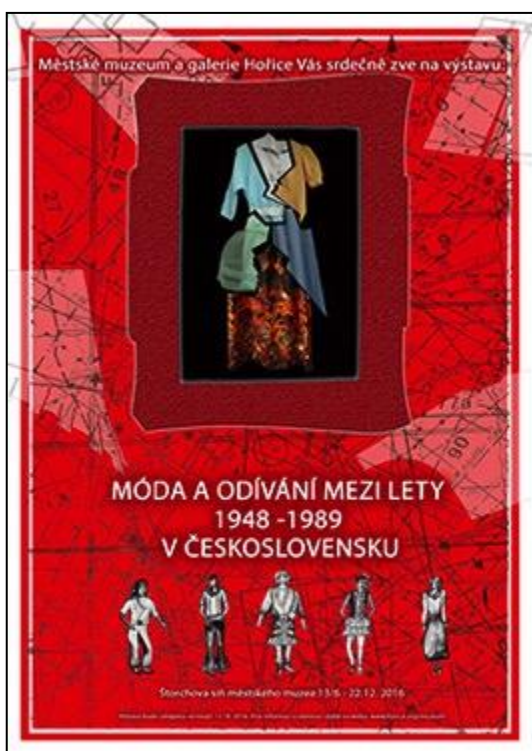
Obr. IV – Návrh na plakát

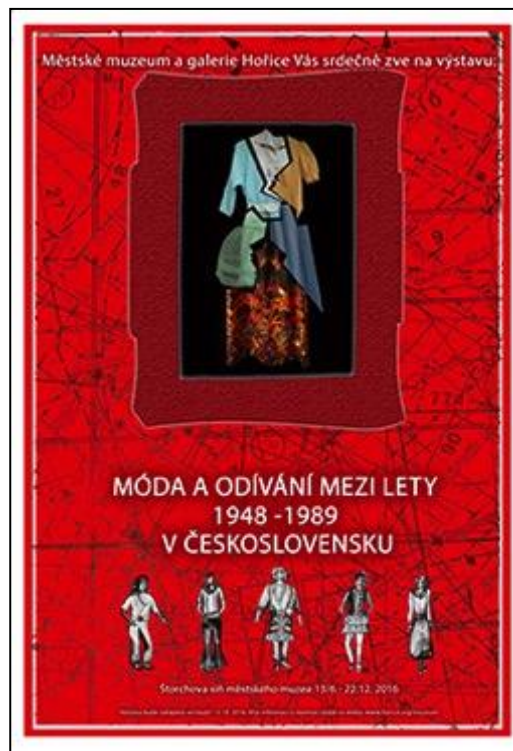
Obr. V – Návrh na plakát

Obr. VI – Návrh na plakát

Obr. VII – Návrh na plakát

Obr. VIII – Návrh na plakát

Obr. IX – Návrh na plakát

Obr. X – Návrh na plakát

První návrhy na edukační tabule – historická období

Máče a odznaky 1948 – 1958

Máče a odznaky pro rok 1948 byly od svého vzniku velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Co se změnilo (z pohledu učitelů)

Učitelé si všimli, že odznaky a máče jsou velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

První návrhy na edukační tabule

První návrhy na edukační tabule byly jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Obr. XI

Máče a odznaky 1960 – 1970

Máče a odznaky pro rok 1960 byly od svého vzniku velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Co se změnilo (z pohledu učitelů)

Učitelé si všimli, že odznaky a máče jsou velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

První návrhy na edukační tabule

První návrhy na edukační tabule byly jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Obr. XII

Máče a odznaky 1970 – 1980

Máče a odznaky pro rok 1970 byly od svého vzniku velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Co se změnilo (z pohledu učitelů)

Učitelé si všimli, že odznaky a máče jsou velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

První návrhy na edukační tabule

První návrhy na edukační tabule byly jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Obr. XIII

Máče a odznaky 1980 – 1990

Máče a odznaky pro rok 1980 byly od svého vzniku velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Co se změnilo (z pohledu učitelů)

Učitelé si všimli, že odznaky a máče jsou velmi jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

První návrhy na edukační tabule

První návrhy na edukační tabule byly jednoduché a výstižné. Odznaky byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný. Máče byly jednoduché, často s jedním symbolem, který měl být snadno rozpoznatelný.

Obr. XIV

První návrhy na edukační tabule – boty, pokrývky hlavy, kabelky, látky

Boty

20. léta - Boty musely být zejména lehké a plastické šití, na vyžehlené podpatku. Ženská holky se strogovaly až na kotníkové boty. Boty se v Československu v této době vyráběly na kůži nebo šponovanou podpatku, zatímco ve zbytku si ženy účinkovaly elegantních kožených nebo janté, imitací se střeviček na rty, vyšších lehkých podpatků na jemní nožičky. Mladším hitem v rty se staly gáfole, nájské, široký nos, které si ženy tak oblíbily, že je začaly nosit i do společnosti. Byly to boty určité do oděvu a ženského postavy.

40. léta - Boty musely být na širokém podpatku, mělo se jim říkaty. Tě se nosily vyzohé obuv. Nejvíce byly oblíbené holky z PVC a gumovou podešví. Od r. 1964 si ženy mohly do společnosti vest elegantní botičky špičatého, hranolitého nebo oblitého tvaru na jehlovém podpatku a na státní nožičky boty oblitého tvaru s výškem na špičatém nosu, z přehybu a na nížním a šitím polovysokým podpatku. Důležitá i pánské obuv, které měla společenou nebo šponovanou špičku a široký podpatok. Nejčastější byla obuv lokovaná. Ženské byly i mokasíny a boty šňůrkové. Východkové obuv bylo střepko, vzhledu se šitím podpatkem. Roku 1963 vznikla mladší sportovní značka obuv špono. Pánské obuv v této době měly zpevněnou pětiku, které špička byla nahrazena kůží a přišel se i pohodlný polypesek. Mladší obuv v této době se vyráběla obuv méně zdobenou špono a více šňůrkové boty přišly nebo s přívodě usazené na prstíku.

70. léta - Do roku 1972 se nosil obuv s hranou nebo zaplečenou přední částí obuvě osazenou kůží, špono nebo šňůrkovím a i modřím šitím podpatkem. V roce 1972 přišly boty podpatku výšky 5-10 cm a nosit je ženy i mladší muži. Byly to boty širokých nosů. V polovině desetiletí se obuv upadl i dohým formám, nosit se i mokasíny a vzhledu botou a se zaplečenou špičkou, ovšem s páskem upnutým kolem hlezku. Mladším ženám byla i obuv sportovní. Tě se nosily obfvdny. Po otu obuv 70. byly mladší vyzohé boty, obuvěně i přívodě s špičatým šňůrkovím a zavazky se na špi. Koncem desetiletí se nové objevily oblitého tvarové boty na špičatém vyžehleném podpatku. Boty se šily z přírodního a syntetických materiálů, například kůže a i lehkých materiálů. Tě se v tuto dobu nosily ploché sandály, například i volánovým špičkou. Obuv pánská i dámská se nosila široká na širokých podpatcích.

80. léta - Nosily se zejména botičky, botičky v prstíkových botách i v ozdobách. Jejich špičky jsou zdobeny prstíkovým, perforovaným nebo střívnou a leskem. Boty jsou vyzohé, neboť po zraněních mají vlněné špičky, ozdobu se špono a lehkou a ochrannou podešví. Boty jsou na podpatcích nebo klíněch od jednoho do 10 cm. Tě se nosily kůže, vlněné, úšlechty a úšlechty (zavazky), které se domo rty botičky. Muži i ženy nosily mokasíny i šití (ženy). V zimě nosily gáfole, sněžnice boty a boty. Mezi sportovní boty patří značka Pirella a špono. Mladší sportovní boty byly imitací špono módy.

Obr. XV

Pokrývky hlavy

20. léta - Od posledních let až do vzniku roku 1959 se stále nosil prýmek a pletené čepice z vlny, postelje od 60. let lze zmínit vlny. Pletené klobouky začaly být nahrazovány pletenými čepicemi, jako doplněk se objevily špičaté špičky. Klobouky se nosily, náhodně stromě široký kuli a sportovní barety. Nosily se také klobouky kopané turbany a čepky. Po r. 1955 získaly oblibu měkké klobouky kulového tvaru se stejného materiálu jako přímě, an. a flauze, mandežu a lesanového hadavání. V pánské módě spíše přišel do módy klobouk tzv. Marnie a pletnou hlavu.

40. léta - V zimě se začaly nosit kloboukové čepice ale i ploché brigáděky a špičky. Špičky jsou nezabýrným doplňkem klobouky, ale oblíbenější jsou čepice a barety. Mladší bylo nosit pletnou kuku, tvarovanou čepici nebo kapuci, neboť měla být zahřátá hlava i lek. Špičky jsou nezabýrným doplňkem klobouky, ale oblíbenější jsou čepice a barety. Mladší bylo nosit pletnou kuku, tvarovanou čepici nebo kapuci, neboť měla být zahřátá hlava i lek. Muži v zimě začaly nosit kloboukové čepice, ale i ploché brigáděky.

70. léta - Klobouky zůstaly na význomu a nosit se jen na slavnostní příležitosti. Mladší jsou pletené čepice a klobouky vojenského typu. Muži spíše než klobouky se nosily rty čepice. Vhodným doplňkem byla i dlouhá šála.

80. léta - V zimě se stále se nosily pletené a háčkové čepice. Nosily se i čepky, kloboukové čepice i tzv. uberky. Mladší během letních měsíců nosily lesanové čepice.

Obr. XVI

Kabelky

50. léta - Mezi kabelky byly populární pouzdrové kabelky a psanítko. Důraz se kladl na souhru barevnosti kabelky s oděvem.

60. léta - Kabelky šponovaného tvaru s jedním nebo se dvěma držadly, vyrobené z kůže, kůže, modní byly i kabelky háčkové z umělých materiálů. K letním špičkám patřily kabelky z proutě. Kabelky se zmenšily a rozšířily, společenské kabelky se začaly paličkovatou krajkou nebo korálky.

70. léta - Nejčastěji se nosila úzká dlouhá kabelka nebo malá elegantní taška přes rameno s dlouhými řetězy s dlouhými řetězy. Někteří nosily i kabelky s šlechty vazy s jantými barvami.

80. léta - V tomto období se začaly vyrábět první fitness tašky a tašky sportovního vzhledu. Tě se začaly vyrábět první nylonové boty, které byly první unisexovou taškou.

Obr. XVII

Látky a objevy v materiálech

Po roce 1940 se stále používaly látky jako bavlna, mandežu, len, flauze, leskem, vlna, krep, usach, flauze... V 60. letech byla vyvíjena nová syntetická vlna a plastické materiály, které byly vyráběny hlavně strojkou. V 70. letech se propagovala více přírodních materiálů a méně syntetických. V 80. letech se využívaly jak přírodní i umělé vlny a vyzohé nové materiály i technologie (typ: první špička barmutka).

Nové objevné důležité materiály byly

Nylon - Najm byl v Československu znám pod jménem silon. Silon byl první, náročný vlna a dobře se šití, barvit, vyzohé se stalo drtým svůj tvar a nemohly se pozice nesměly leskem nad 150 g. C. Vyzohé se z něho hlavně purtyky a poměry. Prokázal se šití i kůže. Od r. 1955 se se stalo vyzohé kůže jiného, které už vyzohé mělo i kůže špičky. Ze silon se šily i letní boty. Důležitý je silon polopropusná vlna.

Trikotáž - Šití se z něho hlavně prádlo, ale i boty, hanerky a klobou. Trikotáž je šitím z jemné lesané příze.

Umělé kůže - Šití se z něho letní boty, je vyzohé se syntetických i nesyntetických přírodních přírodních.

Tezl (terylene) - Je to směs 45% lesané vlny a 55% polyacrylátového vlna, materiál od 60. let používaný na šití špono se špono a na klobouky s purty, neboť leské od špono 1000 vzhledu špono, že se nemohly připešit se se špono vyzohé, neboť se špono, neboť se špono vyzohé. Šití v špono, klobouky a i špono vazy.

Polypapír - Je to směs 57% vlněných vláken a 43% lesané vlny. Vytváří se z něho zejména špono a špono.

Biokle - Je to směs polyacrylátového a přírodního vlna i novinka r. 1967. Šití se z něho oděvy, ale i prádlo, špono a nádobová i dekorativní lesané.

Zafura - Je to chemická látka, vyzohé se od r. 1969. Zafura se nemohla a špono se špono.

Tezlite - Je to 50% polyacrylát, 50% lesané. Tě se vyzohé od r. 1969.

Crimplex - Je to směs polyacrylátového vlna. Pochází i leské špono se špono se špono do špono špono.

Deforee - Šití se vlněné hle konce 60. let. Šití se z něho hlavně klobou. Je špono a špono.

Obr. XVIII

Příloha F: Zkrácená verze programu – nabídka programu

Pro tvorbu níže uvedené oficiální nabídky edukačního programu pro školy jsem vycházela ze znalostí získaných na hodinách didaktiky výtvarné výchovy a dějepisu během studia na UHK. Též jsem se inspirovala strukturou jak popsat edukační program v muzeu v publikaci Brána muzea otevřená (Brabcová ed., 2003, s. 150 – 533).

Při sestavování očekávaných výstupů jsem doslova citovala očekávané výstupy pro výtvarný obor z dokumentu s názvem Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (Balada et al., 2007) a důležité pasáže týkající se tohoto edukačního programu jsem tučně označila.

Oficiální nabídka edukačního programu pro školy:

Vážení ředitelé a učitelé středních škol,

tímto bych Vám ráda nabídla časově omezený doprovodný edukační program k výstavě s názvem „Móda a odívání mezi lety 1948–1989 v Československu“ pořádanou ve Štorchově síni v Městském muzeu v Hořicích. Specifikaci programu a metodický list k výstavě naleznete v příloze. Pro více informací a objednávky programu kontaktujte kancelář muzea.

S přáním hezkého dne,

Veronika Suchomelová

Příloha: Metodický list k programu

- ❖ **Název edukačního programu:** Cesta módou a odíváním v letech 1948–1989 v Československu
- ❖ **Klíčová slova:** móda a odívání, 1948–1989, Československo, komentovaná prohlídka, pracovní list, video
- ❖ **Druh projektu:** Doprovodný program k výstavě

❖ **Věková skupina/třída:** 1. – 4. ročník SŠ

❖ **Místo:** Městské muzeum Hořice

❖ **Časová náročnost realizace:** 120 minut

❖ **Časové omezení:** 17. 10. 2016–13. 1. 2017

❖ **Anotace programu:**

Cílem edukačního programu je nejen seznámit žáky s charakteristikou módy a odívání mezi lety 1948–1989 v Československu, s textilním průmyslem a módními časopisy, stříhy, módními přehlídkami atd., ale také přiblížit dobový kontext. A tak se žáci v krátkosti dozvědí něco o dobových politických a ekonomických událostech i vynálezech a převratných událostech. Součástí programu je komentovaná prohlídka, během které se žáci budou moci dotknout vybraných exponátů a vzorníků látek, číst si v dobových módních časopisech i vyzkoušet si, jak přebalit a ustrojit panenku do dobových plenek a oblečků. Následně žáci budou mít za úkol vyplnit pracovní list. Také na dobové televizi shlédnou tehdejší videa o módních přehlídkách a textilních podnicích. Závěrem programu si žáci budou moci vyzkoušet dobové oděvy ze zkušebního koutku, dobově se nalíčit a upravit a následně se vyfotografovat.

❖ **Popis aktivit:**

- diskuze a ukázka rodinných dobových pokladů rodičů a prarodičů (10 min)
- komentovaná prohlídka (50 min s haptickými prvky, přebalováním panenky i tzv. poznávačkou dobových ikon)
- dobová televize - dobová videa s módními přehlídkami a oděvními podniky (15 min)
- pracovní list (15 min)
- zkouška dobových oděvů, make-up a focení, módní přehlídka (25 min)
+ 1 přestávka 5 min

❖ **Organizace pracovní činnosti:** individuální a skupinová

❖ **Pomůcky:** psací potřeby, pracovní list, podložka na psaní, dobové předměty vyskytující se v rodině, nejlépe oděv

❖ **Příprava žáků na program:**

Žáci mají za úkol si do muzea přinést dobový předmět. Nejlépe oděv z let 1948-1989, který se vyskytoval v rodině žáka. Úkolem žáka je něco si o tomto předmětu zjistit – kdo ho vlastnil, kdy si ho koupil a za jakým účelem, materiál atd. Bylo by též vhodné, kdyby učitelé ve školách vytvořili úvodní hodinu či krátký vstup na konci výuky a krátce žáky seznámili s tématem a dobou.

❖ **Cíle programu**

- výchovné: charakterizovat módu a odívání vybraného desetiletí, vyjmenovat oděvní podniky, vyjmenovat druhy látek, vyjmenovat důležité události mezi lety 1948–1989
- vzdělávací: poučení z historie, estetická hodnota módy a oděvů
- schopnostně-dovednostní: samostatná práce s pracovním listem

❖ **Klíčové kompetence:** kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní

❖ **Konkretizace učiva v návaznosti na RVP školy:**

Gymnázium – výtvarný obor

Očekávané výstupy

OBRAZOVÉ ZNAKOVÉ SYSTÉMY

Žák:

- **porovnává různé znakové systémy, např. mluveného i psaného jazyka, hudby, dramatického umění**
- **rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci**
- **v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky**
- **na příkladech uvede vliv společenských kontextů a jejich proměn na interpretaci obsahu vizuálně obrazného vyjádření a jeho účinku v procesu komunikace**

- **při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti,** rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření
- na příkladech objasní vliv procesu komunikace na přijetí a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření; **aktivně vstupuje do procesu komunikace a respektuje jeho pluralitu.**

ZNAKOVÉ SYSTÉMY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

Žák:

- **nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů;** využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy
- **charakterizuje obsahové souvislosti vlastních vizuálně obrazných vyjádření** a konkrétních uměleckých děl a porovnává výběr a způsob užití prostředků
- **na konkrétních příkladech vysvětlí, jak umělecká vizuálně obrazná vyjádření působí v rovině smyslové, subjektivní i sociální** a jaký vliv má toto působení na utváření postojů a hodnot
- **vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií**
- **rozlišuje umělecké slohy a umělecké směry** (s důrazem na umění od konce 19. století do současnosti), z hlediska podstatných proměn vidění a stavby uměleckých děl a dalších vizuálně obrazných vyjádření
- **na příkladech uvádí příčiny vzniku a proměn uměleckých směrů a objasní širší společenské a filozofické okolnosti vzniku uměleckých děl**
- **samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky,** při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění

❖ **Evaluace aktivity**

- po skončení programu muzejní pedagog v muzeu – forma ústní – zhodnocení aktivity během programu

- učitel školy – následující hodinu zhodnotí pracovní list

❖ **Autor programu:**

Veronika Suchomelová. Studentka oboru navazujícího magisterského studia učitelství výtvarné výchovy a dějepisu pro střední školy na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

❖ **Následné využití získaných poznatků ve výuce:**

- hodiny dějepisu:

- ◆ politická a ekonomická situace 2. pol. 20. století
- ◆ vynálezy a významné mezníky 2. pol. 20. století
- ◆ oděvní tvorba a textilní průmysl 2. pol. 20. století

- hodiny výtvarné výchovy:

- ◆ na základě dobových prvků módy vytvořit nadčasový oděv pro budoucí pokolení v 21. století, realizace z papíru, lepenky a drátu na figuríně/ člověku
- ◆ recyklace - obyčejný oděv (tričko, triko, kalhoty, sukni atd.) stylizovat tak, aby nesl prvky módy daného desetiletí (50. – 80. léta)
- ◆ recyklace džínsoviny - tvorba kabelek a brašen
- ◆ tvorba dobového šperku – vytvořený symbol zalitý v pryskyřici
- ◆ tkaní malé tapisérie s prvky a vzory tehdejších módních trendů –
 - norské vzory, op-art, hipies, africké motivy, punk atd.

Příloha G: Plná verze programu – nabídka programu

Jak jsem již uvedla u přílohy F, pro tvorbu níže uvedené oficiální nabídky edukačního programu pro školy jsem vycházela ze znalostí získaných na hodinách didaktiky výtvarné výchovy a dějepisu během studia na UHK. Též jsem se inspirovala strukturou jak popsat edukační program v muzeu v publikaci Brána muzea otevřená (Brabcová ed., 2003, s. 150–533).

Při sestavování očekávaných výstupů jsem doslova citovala očekávané výstupy pro výtvarný obor z dokumentu s názvem Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (Balada et al., 2007) a důležité pasáže týkající se tohoto edukačního programu jsem tučně označila.

Oficiální nabídka edukačního programu školám:

Vážení ředitelé a učitelé středních škol,

tímto bych Vám ráda nabídla časově omezený doprovodný edukační program k výstavě s názvem „Móda a odívání mezi lety 1948-1989 v Československu“ pořádanou ve Štorchově síni v Městském muzeu v Hořicích. Specifikaci programu a metodický list k výstavě naleznete v příloze. Pro více informací a objednávky kontaktujte kancelář muzea.

S přáním hezkého dne,

Veronika Suchomelová

Příloha: Metodický list k programu

- ❖ **Název edukačního programu:** Cesta módou a odíváním v letech 1948–1989 v Československu
- ❖ **Klíčová slova:** Móda a odívání, 1948–1989, Československo, komentovaná prohlídka, pracovní list, video
- ❖ **Druh projektu:** Doprovodný program k výstavě

- ❖ **Věková skupina/třída:** 1. – 4. ročník SŠ
- ❖ **Místo:** Městské muzeum Hořice
- ❖ **Časová náročnost realizace:** 120 min
- ❖ **Časové omezení:** 17. 10. 2016–13. 1. 2017
- ❖ **Anotace programu:**
- ❖ Cílem edukačního programu je nejen seznámit žáky s charakteristikou módy a odívání mezi lety 1948–1989 v Československu s textilním průmyslem a módními časopisy, střihy, módními přehlídkami atd., ale také přiblížit dobový kontext. A tak se žáci v krátkosti dozvědí něco o dobové politické a ekonomické situaci i vynálezech. Součástí programu je komentovaná prohlídka, během které se žáci budou moci dotknout vybraných exponátů a vzorníků látek, číst si v dobových módních časopisech i vyzkoušet si, jak přebalit a ustrojit panenku do dobových plenek a oblečků. Následně žáci budou mít za úkol vyplnit pracovní list. Také na dobové televizi shlédnou tehdejší videa o módních přehlídkách a textilních podnicích. Závěrem programu si žáci budou moci vyzkoušet dobové oděvy ze zkušebního koutku, dobově se nalíčit a upravit a následně se vyfotografovat.
- ❖ **Popis aktivit:**
 - diskuze a ukázka rodinných dobových pokladů rodičů a prarodičů (10 min)
 - komentovaná prohlídka (60 min - s haptickými prvky, přebalováním panenky a s tzv. poznávačkou dobových ikon)
 - dobová televize – dobová videa s módními přehlídkami a oděvními podniky (30 min)
 - pracovní list k výstavě – samostatná práce (15 min)
 - vybraná témata týkající se Československa
 - ◆ pracovní list – v textu najít odpovědi na otázky – práce ve skupině (10 min)
 - ◆ kontrola daných odpovědí, diskuze nad tématy (10 min)
 - ◆ scénky s daným tématem (20 min)
 - vytvoř si módní „dobový oděv“ – recyklace (40 min)
 - zkouška dobových oděvů, make-up, focení a módní přehlídka (25 min)
+ 4 přestávky (4×5 min)

❖ **Organizace pracovní činnosti:** individuální a skupinová

❖ **Pomůcky:**

- přinést si – psací potřeby, podložku na psaní, dobové předměty vyskytující se v rodině, nejlépe dobový oděv
- na výstavě k dostání – pracovní listy, pomůcky na scénky, oděv k recyklaci a další k tomu potřebné materiály, oděv k vyzkoušení

❖ **Příprava žáků na program:**

Žáci mají za úkol si do muzea přinést dobový předmět, nejlépe oděv z let 1948–1989, který se vyskytoval v rodině žáka. Úkolem žáka je něco si o tomto předmětu zjistit – kdo ho vlastnil, kdy si ho koupil a za jakým účelem, z jakého materiálu je vyroben atd. Bylo by též vhodné, kdyby učitelé ve školách vytvořili úvodní hodinu či krátký vstup a žáky seznámili s tématem a dobou.

❖ **Cíle programu**

- výchovné: charakterizovat módu a odívání vybraného desetiletí, vyjmenovat oděvní podniky, vyjmenovat druhy látek, vyjmenovat důležité události mezi lety 1948–1989, popsat co to byla spartakiáda, popsat co to byl Pionýr, vyjmenovat alespoň dva tehdejší státní svátky
- vzdělávací: poučení z historie, estetická hodnota módy a oděvů
- schopnostně - dovednostní: samostatná práce s pracovním listem, recyklace oděvu, práce ve skupině, individuální práce

❖ **Klíčové kompetence:**

kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní

❖ **Průřezová témata:** dějepis, občanská výchova, výtvarná výchova

❖ **Konkretizace učiva v návaznosti na RVP školy:**

Gymnázium – výtvarný obor

Očekávané výstupy

OBRAZOVÉ ZNAKOVÉ SYSTÉMY

Žák:

- **porovnává různé znakové systémy, např. mluveného i psaného jazyka, hudby, dramatického umění**

- rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci
- v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky
- objasní roli autora, příjemce a interpreta při utváření obsahu a komunikačního účinku vizuálně obrazného vyjádření
- na příkladech vizuálně obrazných vyjádření uvede, rozliší a porovná osobní a společenské zdroje tvorby, identifikuje je při vlastní tvorbě
- na příkladech uvede vliv společenských kontextů a jejich proměn na interpretaci obsahu vizuálně obrazného vyjádření a jeho účinku v procesu komunikace
- pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání
- při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti, rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření
- na příkladech objasní vliv procesu komunikace na přijetí a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření; aktivně vstupuje do procesu komunikace a respektuje jeho pluralitu.

ZNAKOVÉ SYSTÉMY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

Žák:

- nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů;
- využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy
- charakterizuje obsahové souvislosti vlastních vizuálně obrazných vyjádření a konkrétních uměleckých děl a porovnává výběr a způsob užití prostředků
- své aktivní kontakty a získané poznatky z výtvarného umění uvádí do vztahů jak s aktuálními i historickými uměleckými výtvarnými

projevy, tak s ostatními vizuálně obraznými vyjádřeními, uplatňovanými v běžné komunikaci

- **na konkrétních příkladech vysvětlí, jak umělecká vizuálně obrazná vyjádření působí v rovině** smyslové, subjektivní i **sociální** a jaký vliv má toto působení na utváření postojů a hodnot
- vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií
- **rozdělí** umělecké slohy a **umělecké směry** (s důrazem na umění od konce 19. století do současnosti), **z hlediska podstatných proměn vidění a stavby uměleckých děl a dalších vizuálně obrazných vyjádření**
- **na příkladech uvádí příčiny vzniku a proměn uměleckých směrů a objasní širší společenské a filozofické okolnosti vzniku uměleckých děl**
- **na konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření objasní, zda a jak se umělecké vyjadřovací prostředky výtvarného umění od konce 19. století do současnosti promítají do aktuální obrazové komunikace**
- **samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky**, při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění.

❖ **Evaluace aktivity**

- po skončení programu muzejní pedagog v muzeu – forma ústní –
– zhodnocení aktivity během programu
- učitel školy – následující hodinu zhodnotí pracovní list

❖ **Autor programu:**

Veronika Suchomelová. Studentka oboru navazujícího magisterského studia učitelství výtvarné výchovy a dějepisu pro střední školy na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

❖ **Následné využití získaných poznatků ve výuce:**

- Hodiny dějepisu:
 - ◆ oděvní tvorba a textilní průmysl 2. pol. 20. století
 - ◆ politická a ekonomická situace 2. pol. 20. století
 - ◆ vynálezy a významné mezníky 2. pol. 20. století
 - ◆ Pionýr
 - ◆ spartakiáda

◆ Expo 68

➤ Hodiny výtvarné výchovy - námět:

- ◆ na základě dobových prvků módy vytvořit nadčasový oděv pro budoucí pokolení v 21. století, realizace z papíru, lepenky a drátu na figuríně/ člověku
- ◆ recyklace džínsovinu – tvorba kabelek a brašen
- ◆ tvorba dobového šperku – vytvořený dobový symbol či prvek zalitý v pryskyřici
- ◆ tkaní malé tapisérie s prvky a vzory tehdejších módních trendů - norské vzory, op-art, hipies, africké motivy, punk atd.

Příloha H: Obrázková dokumentace denního tisku a internetových článků

Hledají se novavení ministři • Co trápi poštovské panáčky • Kam Čert nemůže, nastrčí Mikuláše • Pod Zvičinou se budou nadiávat křepelky • Máme tu novou stranu: pro všechny, kteří už zkusili všechno • U vodojemu chovají lamy (ví o tom dalajlama? a prezident? a Herman? a nebude z toho průser?) Jágr se bude ženit, máte také takovou radost? A noviny stojí jen šest korun!

PROSINEC Hořické noviny (11/2016)

Hořický nezávislý list svobodomyšlný

V Hořicích 30. listopadu 2016 • Cena 6,- Kč

Jak jsem hustá

Za svou dlouholetou pedagogickou práci jsem už byla označena ledajak. To ale momentálního úspěchu či neúspěchu a rozpočtení dotyčného pubertáka. Někdy to z něj vyjde hned po oznámení čase kouse, jindy nakrájí ucha nečekaně, to když mě přehádně o dvanáct nebo si myslí, že už třím stáročnou hluchotou. Jisté poměrně ošklivý žijetka českého jsem však zaznamenal.

Nenapomenou na svůj první den coby uča. Sotva jsem tam sama, opožděná a rozklepaná. Přede mnou čtyřicet pamětníků usjatých torpéd narváncemých do zelených, čpících uniforem. Čučelí mi na nosy, do vprávná a vůbec nemožná smutit mi to náleží. Tak jsem pokynula proměna, který byl nejlépe. „Jak se jmenujete?“ V tu ránu se vyjmíval, zasloužil se a pronesl: „Souduzko profesorko, žák Šoupal, dovoďte mi promluvit ... já jsem ŠOUPAL.“ dal si na sejmí jméno zlelele. Sály smíchu a vykláky tupa „já jsem ne“ či „já bych si dal šoupy říci“ proměny ledy, takže mě ani nezkapalo, že ten v poslední kouse, čtyřicet, byl Jebraj. Pošlo mě horko. Duchapřítomnost však zafungovala a já pokračovala: „Tak jsem dnes Šoupala (dramatická pauza) a všechny ostatní poznaa a dříve se do práce“ Ráček mi bylo „Tu je špicece!“ Věština si vyznačí v lepším případě a vyjazy „berzo, klasa, meje, bomba, žádný ořezáček...“, v horším případě a domácím zřivectvím a pohlasním ordyng. Těch bylo zaplápávanu opražu míni-mum.

Do školy chodím za dítma, navazují se cojmí sejmí spefifikem. Študenti ty tu tuš... Neruší, že nám stojí v parádě tři státní metorky.

Tuhle jsem se jela projet se a cestou domů si uvědomila, že je potřeba koupit nehlky. Zaručen u státní, sanderi hebru a sraprot mně miš státní, kováři na mě jak na zjevemí peak to z méj vprávná „čé, pará profesorke, vy jste hustáobádná!“ Muršim fici, že něčí pokosty se mi do té chvíle nedostalo. Prozáje, mlí zřati, být hustý o dnešní době a v mém očku znamená ne-být oděraný!

„Jestli se musím malinko podepřít - musím zůstat a být totálně o chláta, abych byla mně hustokrupádná...“ (songcech)

Mikulášská nadílka 5. prosince

Děti a mladší početáři v pondělí 5. prosince 2016 Mikulášskou nadílku a bohatým kulturním programem. Uvítáte třeba koutkové divadlo, ohlasov hadi šou nebo useteři vystoupení. Když si přinesete dárkové balíček. Mikuláš je nadíl, koma budete chít. Na náměstí Jiřího z Poděbrad od 16 do 18 hodin.

Čert letos nemůže

Čert sčítáje, že čáp z ptevarského koutína v Trutnově odletí o dva týdny dřív, což pohasno sládko k tomu, že začal šněd vařit visozní le-žák. Až se ležák vyleje jak náleží, bude z něj kvadrátní ptop 14“.

Děle Čert sčítáje, že se mikulášských akcí v Hořicích pravidelně letos nezúčastní. Má dost záspově, sice amatér, ale kvalitně vyzrčených, posechová jim tedy pezoze.

V závěru března Čert ještě odhlásí, že ta vásoční čtrnáctka bude fakt dobrá a sláta a sám že se na ni šlá.

Zvěřinové hody Pod Zvičinou

Hotel Pod Zvičinou zve na zvěřinové hody. Du-dou od 2. do 4. prosince a podávat se bude je-lení strák, dakté na smetane, kančí na jákovi, pečený bažant v anglické slavné, zadníme křepelky a další pochoutky. Zve Nancy Engelen

Právě před padesátí lety vtrhl do Hořic bigbít. Na fotce z pamětného koncertu v Koruně začátkem listopadu 1966 jsou Hozza Sezima, Jozka Linhart a Jirka Vagenknecht. Na hořické začátky nového hudebního žánru vzpomíná Hozza Sezima na straně osm tohoto vydání Hořických novin.

Galerie moderního umění v Hradci Králové (konečně) opět otevřena

Po půlročním odkladu byla minulý čtvrtek v Hradci Králové znovu otevřena Galerie moderního umění lidřve Krájské galerii. K vidění je nová stálá expozice Proměny obrazu / Obrazny pzoemni, která sleduje vývoj českého výtvarného umění od přelomu 19. a 20. století až po současnost umělců, kteří královohradských výstav zasahují přehádká slá Aleje Lammra. Do budovy galerie je také nyní přemístěna Galerie Vladimíra Pečocka, pro kterou je vyhrazený výtvarný sál v historických interiérech v prvním poschodí. „Základním téma proměnlivé sláje expozice je souboje uměleckých děl, které Vladimír Pečocký daroval Královohradčickému kraji.“ řekl ředitel Galerie moderního umění v Hradci Králové Tomáš Růžička. Rekonstrukce sála trvala 126 tisíc Kč.

Vánoční perníčky z druhé strany Krkonoš aneb Perníkové Slezsko

Kreativní dílnu pro dospělé a děti můžete navštívit v Hotelu Pod Zvičinou příští sobotu 10. prosince od 14 hodin. Našle se vybírá perníčky podle receptar ze Slezska, jejich zdobení a barvení, přípravu glazur, tvorování velkých perníčků a vlastnoručné vyrobování látek. Sílram workshopu váslyře přiběly o slezském perníkářství, perníkářevém kostrní a zvycích spojených s perníčkem. Cena 300 korun zahrnuje pomůcky a suvenýry, ochutnávku perníků a kávy, na závěr velkého aneřlá z perníčku, recept na pravou polskou vánoční omáčku ke kapoři, 10 malých oteklých perníčků, sláček a sluchy k zavěšení na stromeček. Kapacita je omezena na 20 účastníků. Přihlásit se můžete na emailové adrese info@hotelpodzvicinou.cz.

V muzeu je výstava Móda a odívání 1948–1989

Nejasn prohlédnout, ale i vyzkoušet si můžete oděvy na výstavní v muzeu. Jsou tam na to vybavení. Mnohem více o tom, co se na výstavě děje, se dovíte na straně pět.

Starci na pivo Je tu nová strana: pro všechny, kteří už zkusili všechny

Minulý čtvrtek vznikla nová politická strana, má už deset členů a jmenuje se Realisté. Realisticky odhadují, že v parlamentních volbách dostanou 20 procent hlasů. Starci na pivo to haed dlouze. Sice se ti bystrozrací rozmrabí a seouří, že už zkusili všechno, tak od nich dostanou žra-batá 100 procent od každého hlede erliem takove-vých 700 procent – podle dávat, což dobře počítají. Jestli se oslem poškají na volbní síly, Starý Mrazou totiž usnesenou, že nová hejtmanka ve Středočeském území dětem jdu-né zdarna a starý Rozmráda hradí začít ru-moznost, že silbovaté jdu-né zdarna pro dítly v Hračeklym je leda v ohrožení. A to teda né, osopli se na něj dítly 65+, když má hejtmán nebo slábi, tak to taky spíjí ti kudy jsou ho zve-řili, bylo to v novinách. Ale starý Slouzal zas, že Douk taky slábi Rozmráda and a teď prej že jo-rom plát, bylo to v novinách (Douk jsou oslík taky nevědí). Ale dítly zas, že to je néo jinýho, že má nové hejtmán je socialista, a takové když néo slábi, tak to taky spíjí. A jestli začarom se bude, hejtmán to slábi a bylo to v novinách. Nito starý Činostál pracák v plátrám. A když je nová strana a je jich jen deset, tak tam chlápi všichni nalezem, rozdržíse si funkce a zavereze si to zastarom sami. Než tam zas náčarou ti ze starých partají. Tak si dáš ještě jedno na kurví – a je to v novinách. (hoj)

Dopis z pošty

Co trápi poštovské panáčky

Čelý život pracuji na poště, proto mě mrzí co si lidé o nás myslí. Co páje pšáček v mřivlém čláku o poště má velice málo, že není před poštou možná na zaparkování není včas pošty, ale léti, ková, až mají na náměstí parkoviště zadarmo, parkují před poštou. Také nechápu proč, ale někdy je skutečnost. Proč s tím nic nedělat poště, netuším. Chápející sporeně doručovatelky nosí ty zásilky které přijímají, i když to jsou různé křesťáky, ale odvolávají si to zaplatit. Včasit ríme, že obžalujících souzravných dopisů je v dnešní době minimum. Přes poště se poštovský panáček neprožíváje odpocínat, ale když pracuje od 7 do 18 hodin, musí být přezáček, myslím, že je to i nařazené mřivlém. Oni by panáček raději šli třeba o 15 hodin domů. Předpádn na výjeje je stečena každý slen od 13.30, není pravda že jenom někdy, a jestli se Vám zdá, že někdo před pozze předstříti, jde na nějakém orgulu a když Vám někdy sídí nebo jama přinese třeba dítly dopisovných dopisů tak to musí taky někdo zapocínat, jenom nevědíte, že tam někdo čeká, nebo pokud přijde někdo na Činostál, tak to nebe vyčítat helem mřivlém. Jestli něco o doručování balíků. Jak Vám má dít vedet, když tam někdy ani telefon zavěsem není? Na ruzví od pšatelský mřivlém článku se ne-bojím počeptat. Ivana Hrušková.

A co na to měláme: Věříme, že čtenářé blogu (hem 30/16), na který pami Hrušková reaguje, chápe, že kritika naší fejčtanistky nemá na pracovníky naši pošty, ale na úřední systém, který ignoruje skutečné podmínky občanů a jezdů, jak z její oděvy vyplývá, býval pami Hrušková sama často oběti. (Je to niccho ani obětní). Lidové mřivlém napříklád nevědomo oznámily „Sotní podnik od září zavádí v krajích měsících jiný způsob doručování balíků. Znovim spojíte s zavěšením tří ruzzných pásem. Vybírat mále oděje osobe postaradským svých zákazníků...“ Vše na: http://www.lidoveky.cz/zneme-oznameni-kauit-balikam-poste-kvaci-nim-zavodi-nary-system-dorucovani...)

Moudrost

Kdyžbych nebyl premiérem, byl by jím někdo jiný. Bohuslav Sobotka

Gymnazistky se rozhodly využít možnosti vyzkoušet vystavené modely. Docela je to baví.

Studentky si vyzkoušely módu svých babiček

Městské muzeum Hořice v Podkrkonoší Vás srdečně zve na výstavu „Móda a oděvní mezi lety 1948 – 1989 v Československu“.

Tato výstava je vhodná pro pamětníky, kteří si mohou nostalgicky vzpomenout na své mládí. Výstava však byla vytvořena zejména pro generaci dnešních mladých lidí a dětí školou povinných, kteří tuto dobu nezatili, aby získali informace o módním oděvní a látkách, které v té době byly na trhu k dispozici. Pro školní skupiny je v muzeu připraven k výstavě doprovodný edukační program. Nejenom pro školní skupiny ale i pro běžné návštěvníky muzea. Je zde připraven koutek na vyzkoušení si dobových oděvů a pro dětské návštěvníky i edukační list k výstavě.

Výstava je koncipována po desetiletích na módu 50. let, 60. let, 70. let a 80. let. Mezi vystavovanými exponáty jsou zajímavé vybrané kousky z té doby, především oděvy každodenní módy. Na výstavě můžete shlédnout i sekci plavek, novorozecké módy, zimních oděvů, prádla, tepleků, zástěr, bot, kabelek i společenských šatů.

Kromě oděvů si můžete na výstavě prohlédnout dobové střihy, šperky, kosmetiku, panenky i třeba tužkové poukázky. Na historické televizní lze shlédnout krátká videa o tehdejších oděvních průmyslu v Československu. Na výstavě je i místo určené pro zkoušení dobových oděvů, ve kterých se můžete vyfotit. Můžete si také zalustovat v tehdejších módních časopisech. Dále se zde dočtete nejen o firmách, které tehdy vyráběly textil, ale i o celkové tehdejší politické a hospodářské situaci, jelikož móda i celá společnost vždy byla ovlivňována politickou ideologií, ekonomickými problémy a kulturou doby.

Výstava vznikla ze soukromých sbírek a ve spolupráci s institucemi:

Městské muzeum a galerie Hořice v Podkrkonoší, Regionální muzeum a galerie Jičín, Muzeum Východních Čech v Hradci Králové, Ústředněokresní muzeum – Muzeum textilů a České školství a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze.

Bc. Veronika Suchanělová,
kurateřka výstavy
(a autorka všech fotografií na stránce)

Karátka výstavy při výkladu v oddělení sportovních oděvů a obuvi

V sekci dámského prádla nahláží návštěvník nepříjemně drahého výjevu. Dotkněte se!

Poděkování Gymnáziu

Ve dnech 31. října a 1. listopadu 2016 byla organizována Sběrka pro Dělnický Broumov na dvoře bývalé Obchodní akademie Hořice, kterou pomáhali organizovat žáci prvního, druhého a čtvrtého ročníku mateřského oboru - Sociální činnosti. Při skládání pomáhali i žáci gymnázia. Akce byla velice úspěšná za příspornou pracovní podpory žáků, ale i díky mediím, které zveřejnily leták (společně informace o celé akci) a tak oslovily širokou veřejnost. Děkujeme těm, kteří přispěli do sbírky za jejich podporu a pomoc pro potřebné lidi.
Jaroslava Hájková

Adventní koncerty v Hořicích

Jedním letošního adventu je pro dětičky v Hořicích připraven bohatý výběr edukačních koncertů. Jejich přehled přeposílá informační centrum:

- 4. 12. Hřtarocey betlém Matyáše Bruma pod vedením Miloše Dvořáčka - chrám Narození Panny Marie, od 19 hod.
- 6. 12. Vánoční koncert pěveckých sborů Ratibor a Vesna a dětských sborů ZUŠ Písnička a Musica - Dřevělní sál radnice, od 19:30 hod.
- 10. 12. Adventní koncert ZUŠ Melodie - chrám Narození Panny Marie, od 17 hod.
- 11. 12. Adventní koncert Hořického komorního orchestru - chrám Narození Panny Marie, od 18 hod.
- 13. 12. Vánoční koncert žáků ZUŠ Hořice a prodejní výstava výtvarného odd. ZUŠ - Dřevělní sál radnice, od 18 hod.
- 14. 12. Vánoční koncert žáků Kláry Vichové ze ZUŠ Hořice - Dřevělní sál radnice, od 18 hod.
- 16. 12. Vánoční koncert skupiny Spirituál Kvintet - DK Korusa, od 19:30 hod.
- 27. 12. Koncert Miroslava Věbořila a přátel pro Vanesku - chrám Narození Panny Marie, od 18 hod.

Dejte o sobě vědět

Hořické noviny připravují výroční prezentaci hořických firem, která bude jako obyčejná příloha vánočního čísla. Vychází 21. prosince, užívá ji poměrně. Shromáždění tuzece již probíhá a zdá se, že jsou ještě volná políčka. Jedno políčko má rozměry 68x33 mm a stojí 150,- Kč. Políčka je možno spojovat vodorovně i svisle a plochu tak násobit.

Kontakt: hon@cbou.cz

Výuka cizích jazyků pro dospělé

ANGLIČTINA, NĚMČINA, RUŠTINA
FIREMNÍ VÝUKA
Skupiny i jednotlivci, obecní a obchodní jazyk. KET, PET, PCE, CAE
Telefon: 605 218 294

Jivinský Štefan po jedenadvacáté

Pro vzpomínku na nezapomenutelného jičínskeho občana Josefa Štefana Kubína rozhodli jsme se již jedenadvacátým rokem udělit JIVINSKÉHO ŠTEFANA za pozoruhodný kulturní počin roku a za dlouholetou kulturní činnost.

Nechceme, aby žádný z bohatých konání zůstalo neprospěšným. Řekli bychom všechny navržené k popovídání, rádi všem poděkujeme. Též jsme se, že čtenáři naší výjevy se vzpomenu, co hezkého se v roce 2016 v kultuře na okrese událo, a přispějí k nominaci. Návrh na udělení Štefana může podat každý, stačí uvést jméno a adresu nominovaného (jednotlivce či skupiny) a stručné zdůvodnění, kategorii, jméno a adresu navorbavitele. Své návrhy zasílejte do 31. 12. 2016 na e-mailovou adresu: jivinskytefan@seznam.cz nebo na adresu: Bohumír Procházka, Sokolovská 367, 50601 Jičín, telefon: 483 523 492, mobil: 723 128 942.

V nominaci je třeba uvést, zda se jedná o kulturní počin v roce 2016 (I. kategorie), nebo o dlouhodobé zásluhy (za nejméně 5 let činnosti - II. kategorie).

Štefanský komitě a Nadační fond Jičín - město pohádky & Královna Václava Čtrdila - Jičín & Obec Dětenice & Procházka.

Nová publikace o pomnicích Jana Husa

U příležitosti 600 let od mučnické smrti M. Jana Husa vydala sochařsko-kamenická škola sborník **Jan Hus 600 let v komentáři a nás.**

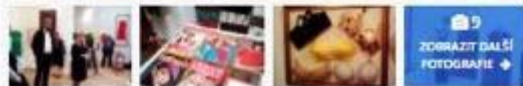
Sborník obsahuje popis i příběhy plastik, které studenti hořické školy k tomuto výročí vytvořili do jiskrovců a které dnes na památných místech v Česku i nasp. v německé Kostnici tragické události z roku 1415 připomínají. Zajímavá publikace v české a německé verzi s bohatým obrazovým doprovodem je k dostání v infocentru za 40 Kč.

S uniformitou si české ženy dokázaly poradit

Hořice – Výstava věnovaná československé módě a odívání v období let 1948 – 1989 byla ve čtvrtek zahájena ve Štorchově síni městského muzea.

19.10.2016

SDÍLEJTE:

ZOBRAZIT DALŠÍ FOTOGRAFIE

Z výstavy v hořickém muzeu o odívání.

Foto: Jindra Váchová

Její kurátorkou je Veronika Suchomelová, studentka hradecké pedagogické fakulty, která sama nashromáždila uctyvnou sbírku odevů z období socialismu.

DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

Vrchní vesec o Mažlodu

Jam se zabývá nejen o víkendů? Inspiруйте se na novém webu Tipů Deníku

Počítala Třetnice 2017

Početný festival v Chotě Divadlo u rybníka, přičemž za kostelem a muzikou

Husáři leto di ondo popoňto opravu kostela

MATCHESFASHION.COM

Tipy deníku
Prostě nejlepší akce ve tvém okolí

SLAVNOSTI

Expozici doplnila zápůjčkami, např. z muzea v Jičíně, Hradci Králové, České Skalici či pražského Uměleckoprůmyslového muzea.

Kurátorka výstavy téma původně zpracovala pro potřeby své diplomové práce, prezentace jejího snažení je však poutavá i pro veřejnost. Zaujme nejen ty, kteří mezi exponáty poznají „své“ šaty či doplňky, ale mladé generaci dá nahlédnout do nelehké doby socialismu z úplně jiného úhlu než většina učebnic.

Výstava dokládá na použitých materiálech i designerské úrovni pokles kvality po bolševické revoluci, kdy zavedené krejčovské salony padly za oběť tzv. znárodnění.

Móda se stala uniformní, západní vlivy byly nežádoucí. Šikovně ženy si ovšem časem poradily i s touto situací, a tak je možné na výstavě zhlédnout nejen produkty oděvního průmyslu, ale také výtvoř domácích švadlen, které šily podle tehdejších módních časopisů, ty šťastnější dokonce podle podpultové západoněmecké Burdy či Prama.

A tak se šilo, pletlo, háčkovalo, nedostatek zajímavých materiálů se nahrazoval čím jen to šlo. Koho by dnes napadlo vytvořit originální model např. s použitím froté žínky či záclony. Výstava zajímavá pro pamětníky i narozené až po roce 1989 potrvá v hořickém muzeu až do 17. ledna.

Jindra Váchová

Ve v Lodi - Jan Sedláček & Jan Slavnost hoř
nověbí oděvy

"NEJ-HOUBAŘ"
KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

ČTĚTE ZDE!

DŮM&ZAHRADE.CZ

Bliži se čas veletrhu FOR ARCH

Ke stavbě repliky hořické vesnice na Václavském

Obr. III – „Jičínský deník“ – o vernisáži výstavy

Projektový den v muzeu s módou a odíváním

Hořice (Jičínsko) – V městském muzeu se uskutečnil projektový den, ve kterém se studenti seznamovali s módou, ale i s životem svých babiček v období socialismu, tedy v letech 1948 – 1989.

6. 1. 2017

sdílejte:

Projektový den v Hořickém muzeu.

Foto: Veronika Suchomelová

Dopoledne absolvovala třída 5. G čtyřhodinový program a odpoledne třída 7. G dvouhodinový program. Kurátorka výstavy Veronika Suchomelová (byvalá studentka našeho gymnázia) připravila nejen zajímavou a odborně velmi kvalitní výstavu, ale připravila pro studenty i velmi pestrý a poutavý edukační program. Studenti si přinesli dle dohody s sebou rodinné fotografie, části oděvů či předměty denní potřeby svých babiček, rekli stručně jejich historii a kurátorka doplnila další zajímavé údaje k danému předmětu a době příslušných let.

Potom následovala komentovaná prohlídka výstavy, kde se studenti po jednotlivých desetiletích (50., 60., 70. a 80. léta) seznamovali s vývojem módy, společenského i sportovního oblečení, doplňků, dětského oblečení, obuvi, spodního prádla i líčení. Gymnazisté poznali vývoj a užití různých textilních materiálů, mohli si všechno „osahat“, dozvěděli se informace o jednotlivých závodech, které se zabývaly výrobou oděvů atd.

UKÁZKY VÝROBY

Poté polovina studentů zhlédla na dobovém televizoru kradké ukázky módy ze starých televizních žurnálů či výroby oděvů textilních podniků a druhá polovina zatím vyplňovala pracovní edukační list. Následně se obě skupiny vyměnily.

Potom se studenti převlékli do dobových oděvů a uspořádali malou modní přehlídku, při které se mohli i nafilmovat či nafotit. Moc jim to slušelo. Také si mohli vyzkoušet na panence přebalování miminka a jeho oblékání do dobových satenek.

Na závěr byli studenti rozděleni do skupin, kdy každá skupina předváděla nějaký výjev z daného období: skládání pionýrského slibu, oslavu 1. máje, oslavu MDŽ, spartakiádu apod.

Odpoledne zkrácenou verzí tohoto programu absolvovala třída 7. G.

PRAKTICKÉ UKÁZKY

Myslím, že studenti projektový den zaujal, že se vžili do doby dětství a mládí svých rodičů a prarodičů a takto se velmi poutavou formou seznámili s daným úsekem našich nejnovějších dějin, s problémy a starostmi tehdejších občanů i s různými absurditami doby. Nam starším tato akce připomněla i okamžiky, na které jsme dnes už (a často i rádi) zapomněli.

Chtěl bych proto na závěr poděkovat Veronice Suchomelové, že tuto zdanilou a poutnou výstavu pro naše občany zrealizovala a že pro studenty připravila velmi zajímavý vzdělávací program.

Jan Tomítek, Gymnázium, SOŠ, SOU a VOŠ Hořice

HLASUJTE A VYHRAJTE!

CENA VĚRNOSTI

Hlasujte na www.zlatakoruna.info a vyhraďte hodnotné ceny!

DAŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

Hazelka kamla hloučková
Zaví se v občasné nerozumnosti

Pumblík se zástobou
telefonů. Co se toho skrýval
Jindřich Pagan se svým
týdlem

Mágneta litara má své
vlasti. Křídlovou rolou je
obutěná společnost Erika
Talejgína

PŘÍMÉ LETY Z PRAHY DO NEW YORKU

Letní honstop z Prahy na JFK a dále se snadným přestupem od 4. května

DELTA

Letiště Praha

REZERVAT

PŘÍMÉ LETY Z PRAHY DO NEW YORKU

Letní honstop z Prahy na JFK a dále se snadným přestupem od 4. května

DELTA

Letiště Praha

REZERVAT

SIP

KULTURNÍ HLAŠKŮ Z
design firmů. Znáte je?
všechny si test.

Tajemství, které jen tak
nepoznáte. Co se děje za
ovými UOŠNICE LUČE
BILÉ?

Levne telefony pro
občianoe postaj volaj z ČR
do ciziny a obrácaj sje
majte!

SIP

KULTURNÍ HLAŠKŮ Z
design firmů. Znáte je?
všechny si test.

Tajemství, které jen tak
nepoznáte. Co se děje za
ovými UOŠNICE LUČE
BILÉ?

Levne telefony pro
občianoe postaj volaj z ČR
do ciziny a obrácaj sje
majte!

Kare 600 000
KUPUJEŠ LIPU? PŘEDVÍKÁ

Příloha I: Historie módy a odívání mezi lety 1948–1989

V příloze I se zmiňuji o historii módy. Dané informace jsou pouze doplňkovou částí diplomové práce a sloužily mi jen k vytvoření obsahové stránky informačních tabulí na výstavě v Městském muzeu v Hořicích v Podkrkonoší, ke které jsem tvořila vizuální podobu, a proto jsem se rozhodla tuto kapitolu do diplomové práce přiložit.

V této kapitole jsem ve velké míře čerpala z publikací, jejichž autorkou je přední historička módy a odívání PhDr. Konstantina Hlaváčková. Též jsem čerpala z diplomové práce věnované módě a oděvů a z dostupných literárních i internetových zdrojů.

Také jsem čerpala informace z dobových časopisů a pamětníků doby. K nim patří Věra Valentová, narozená 1952 a moje prababička Jarmila Dvořáková narozená v roce 1932. Ta mě podrobně seznámila se s módou daných desetiletí. Měla znalosti od své maminky, která se vyučila švadlenou ještě za 1. republiky, měla výborný vkus a modely od ní byly elegantní a exkluzivní. Prababička módní styly a prvky sledovala celý život, sama též šila pro členy své rodiny, a jak říkala, často z finančních důvodů. V široké rodině se též nacházel pestrý archiv dobových stříhů, časopisů a historických oděvů, jak těch doma šitých i těch původem z konfekce, ze kterých jsem také čerpala informace.

1 Politická, hospodářská a kulturní situace v Československu

Móda, ale i celá společnost je vždy ovlivňována politickou ideologií, ekonomickými problémy a kulturou dané doby. (Hlaváčková, 2000, s. 35). V 50. letech tomu nebylo jinak, neboť roku 1948 přišli v Československu k moci komunisté a změnili filozofii státu, k tomu byla celá země ještě zbídačená válkou (Hlaváčková, 2016, s. 20). Hlavně byl nedostatek jídla, oděvů i ostatního zboží a toto bylo na příděl až do roku 1953. Ve stejném roce proběhla i měnová reforma (Pernes, 2003, s. 89). Jak uvádí Jančík (Kocián a Devátá, 2011, s. 193–194), podniky byly ve dvou vlnách, v roce 1945 a r. 1948 znárodnovány a tím bylo ukončeno osobní vlastnictví všech krejčovských salónů a oděvních podniků. Konstantina Hlaváčková ve své knize připomíná, že od této doby byla móda „diktována“ státem. (Hlaváčková, 2000, s. 35) To zapříčinilo, že

do vedoucích a designérských funkcí, přicházeli lidé „dosazení shora“ bez patřičného vzdělání či zkušeností. Poklesla kvalita výroby, oděvní průmysl začal zaostávat za předválečnou úrovní a trvalo několik let, než nová výrobní struktura našla svůj osobitý výtvarný projev a začala dobře fungovat. (Pestrý týden, 1940, cit. dle Hlaváčková 2000, s. 36)

Za éry komunismu byly typické ekonomické plány do budoucna, tzv. pětiletky, kterými se řídil i oděvní průmysl (Veber, 2010). Hlaváčková (2000, s. 36) nám připomíná, že často byla kvantita na úkor kvality i designu a oblečení bylo uniformní. Bylo běžné, že oděvy se dodávaly sice ve velkém množství, ale v omezeném počtu variací daného kusu jednotného řízeného designu. Takže se běžně stávalo, že např. ženy nosily stejné šaty, pouze s jinými doplňky. Bylo to také dáno tím, že pro průmyslovou výrobu bylo všechno „západní“ současně též kapitalistické, špatné, tedy i design oděvů.

K většímu uvolnění došlo, až když se uvolnila politická situace roku 1957 (Tiscali Media, © 1996–2018). Od této doby až do začátku období tzv. normalizace v roce 1968 se šilo oblečení sice dle komunistického diktátu, ale bylo inspirováno západní módou. Později byl kontakt se západním světem, a to nejen v módě, velmi omezen, avšak šikovné československé ženy si šily samy doma dle své fantazie nebo dle módních časopisů jako byly např. Žena a móda, Odívání, Dievča i zahraniční podpultová Burda a Pramo (Šicí kutilství, 2008). Časopis Žena a móda se vydával od roku 1949. (Hlaváčková, 2007, s. 58). Po 2. sv. válce až do roku 1989 byly oděvy šity s důrazem na jejich účelnost, praktičnost a pohodlí. (Hlaváčková, 2000, s. 37)

Roku 1968 přišlo se sovětskou okupací i období tzv. normalizace, jejímž hlavním cílem bylo zkrotit tehdejší uvolněnou situaci ve všech sférách života, zpřísnit režim a utužit komunistickou moc. To se projevovalo kádrovými čistkami, tedy kontrolami poslušnosti vůči politické straně. To, zda to byla upřímná nebo jen předstíraná poslušnost, bylo vedlejší. Poslušnost byla i tzv. vstupenka mezi tehdejší lepší třídu ve společnosti. Například děti rodičů, kteří nebyli politicky vhodní, nemohly jít studovat nebo jejich rodiče nedostali vhodnou práci odpovídající jejich kvalifikaci. Podle toho se v období normalizace měnilo vedení v podnicích, čímž opět klesla úroveň průmyslu. (Kalinová, 1999)

Obyvatelstvo bylo též hlídáno tzv. tajnou policií – StB. Někteří politicky nevhodní občané byli již od 50. let zavíráni do vězení, zařazeni do pracovních táborů, anebo ti obzvláště nebezpeční pro režim byli odsouzeni k trestu smrti. Jak uvádí Kalinová (2011, s. 60), zvláště po období tzv. normalizace kvetla i tzv. šedá ekonomika, neboli nelegální, avšak státem přehlížený obchod, jelikož mnoho zboží nebylo legálně dostupné nebo stát nestíhal zásobovat nedostatkovým zbožím. Určité druhy západního nebo lepšího oblečení či jiného zboží se dalo koupit za kupony, tzv. bony v Tuzexu. Ale i zde byl sortiment omezený a získat bony nebylo jednoduché (Kdo nakupoval v Tuzexu, 2008).

Kalinová (2011, s. 87–92, s. 61) dále píše, že v zemi byl zaveden kvalitní sociální systém, ale mnohá občanská práva byla potlačena a pracovat bylo povinností. Lidé se snažili seberealizovat alespoň v soukromém životě. Oblíbené bylo chalupaření. Po sametové revoluci 1989 se nejen móda, ale i situace v zemi začala opět uvolňovat a otevírat se západnímu světu i kapitalismu.

2 Móda a odívání mezi lety 1948–1989

2.1 Móda a odívání 1948–1959

Móda a styl odívání po roce 1948 byl do značné míry určen trendy souvisejícími s okupací a druhou světovou válkou. Oděvy, obuv i potraviny byly na přidělový systém, který byl zrušen až 31. 5. 1953 společně s měnovou reformou (Dvořáková, 2015). Konstantina Hlaváčková (2000, s. 34–39) dále uvádí, že móda a styl odívání se stal v podstatě ideologickým nástrojem komunistické vlády. Po válce byl prosazován praktický typ oblečení, hospodárný a věcný. Tento typ oblečení měl zásadně odlišit nového socialistického člověka od člověka žijícího v době kapitalismu. Nový oděv musel být pohodlný, nesměl obepínat, aby se v něm dalo pohodlně pracovat. V této době byl nedostatek textilu, a proto omezením druhů zboží a standardizací i typizací tkanin, oděvů a prádla mělo dojít ke zvýšení výroby. Výtvarníci měli navrhnout pracovní oblečení a volnočasový oděv. V rámci daných ideologických souvislostí se snaží čerpat z lidové a národní tvorby a tak vyhovět touze po barevnosti a svěžesti.

(Hlaváčková 2000, s. 36–37) I přes uniformní sériovou výrobu byly v Praze po roce 1948 již zavedené módní salóny, např. Rosenbaum – od r. 1954 přejmenován na Styl a salón Podolská – od r. 1954 přejmenován na Eva, které nebyly zrušeny, ale znárodněny. V těchto salonech si nechávali ušít oděvy zákazníci patřící k vládnoucí třídě, např. Marta Gottwaldová. Objevily se nové textilní materiály. (Hlaváčková, 2000, s. 39) V r. 1956 byl v Praze otevřen Dům módy. (Hlaváčková, 2000, s. 43) Na konci 50. let byly módní komplety, jako třeba plášť a šaty nebo plášť a sukně či šatový kostým, nejčastěji z tvídu a s většími knoflíky. (Hlaváčková, 2000, s. 64)

Na konci 50. let přichází uvolnění celého oděvu (Socialistický módní průmysl, 2013). O módních trendech ve světě nás informuje Baudot. Seznamuje nás s módou, která se stala symbolem francouzské módní elegance, kdy v r. 1947 Christian Dior představil svou kolekci „New Look“. Na oblečení v tomto stylu byla velká spotřeba látky. I přes protesty proti této spotřebě byl styl „New Look“ přijat i ve Spojených státech a ve Velké Británii. V r. 1957 díky rozvolněné politické situaci bylo povoleno hledat inspirace v módě na Západě. Tam již ale v r. 1953 v kolekci „New Look“ byla zkrácena délka sukní na 40 cm od země, ženy nosily barevné punčochy a vše doplňoval velmi krátký účes, tato linie působila mladistvě. Po smrti Christiana Diora roku 1957 se začali prosazovat jiní návrháři, např. francouzská návrhářka Coco Chanel se proslavila svým elegantním kostýmem (Baudot 2001, s. 142–148). K vývoji módy přispěli též návrháři itaľští a prosadili se i návrháři z Londýna. (Hlaváčková, 2000, s. 30)

2. 1. 1 Dámská móda 50. let

Šaty: Kolem r. 1948 se v Československu ženy oblékaly do šatů s mírně podkasaným živůtkem, případně zapínaným na knoflíčky, u krku rozhalenka, sukně mírně nabírané v délce 10 cm pod kolena, rukávy k lokti nebo dlouhé. Nesměly chybět v pase širší pásky, ať už látkové nebo kožené. V šatníku ženy nechyběl ani klasický kostým s úzkou nebo skládanou sukní doplněný pleteným svetříkem. Pláště se šily vypasované se širokou sukní, bez vycpávek a v délce do půli lýtek. V lednu r. 1949 se začal vydávat časopis Žena a móda. Československá móda vycházela v té době z módy světové, která byla vhodná i do socialistické republiky. Nosila se kimonová boľerka, kabátky se šůsky a zejména halenky se sukněmi, čímž byly nahrazeny jednodílné šaty. Kimonové pláště

se šily do tvaru písmene „V“ vzadu se záhyby, módní byly i pláště ve tvaru „A“. Délka plášťů i společenských šatů sahala do půli lýtek. Šaty určené pro denní nošení byly též ve tvaru „H“ a to jednodílné nebo dvoudílné v délce stále 10 cm pod kolena. V této době se šilo z jednobarevných, proužkových či kostkatých látek. Šaty byly často doplněny bílým límečkem nebo vsadkou (Módní retro, 2017).

Večerní šaty se šily s úzkými ramínky nebo s kulatým nebo lodičkovým výstřihem. Obvykle byly ze sametu, taftu nebo saténu a se sukňemi, které byly buď nabírané nebo naopak úzké, obepínající a vzadu vlečkovitě rozšířené, šily se krátké, ale i úplně dlouhé. (Hlaváčková, 2000, s. 63). Začaly se prosazovat tzv. koktejlkové šaty s malým dekoltem a v délce k lýtkům, obvykle byly ušity z tylu, krajky, hedvábí nebo plátna zdobeného lidovou výšivkou. Ke společenským šatům nutně patřila široká šála ze vzdušného materiálu, dlouhé rukavičky, jednoduchá kabelka, boty lodičky a jako doplněk vyšívání nebo krajkový kapesník. V módě byl opět samet nejen černé a vínové barvy, ale i v pastelových barvách. (Hlaváčková 2000, s. 68–71)

Letní šaty - oficiální móda prosazovala vzory dvoubarevné a zdobené lidovým motivem či modrotiskem. Ženy si ale raději pořizovaly šaty dle západního vzoru, tzn. s velkými vzory, barevné, bohatších střihů, výstřihy lodičkové nebo kulaté, všechny tvary límečků, sukňě bohaté a mohly být vsazeny 15 až 20 cm pod úroveň pasu (Kybalová a Lamarová, 1986, s. 18–19).

Sukně: Nově se objevily sukňě barevné, nabírané nebo se záhyby a nosily se doplněné jednobarevným svetříkem (Hlaváčková, 2000, str. 64).

Kalhoty: Kalhoty se v této době šily s vysokým pasem, neboť střih vycházel z pracovních kalhot, které ženy nosily při práci. V létě ženy oblékaly tříčtvrteční kalhoty a k vodě delší šortky. Dámské i pánské kalhoty byly nejčastěji ušity z vlny, tvídu a manšestru. V zahraničí se v 50. letech filmový průmysl postaral o popularizaci džínové módy. Džínové kalhoty navrhl v Americe Levi Strauss na konci 19. století pro hledače zlata. Ty první byly ušity z plátna a až později se šily z denimu dováženého z Francie. V této době se nosily džíny úzké a hned si je oblíbili mladí lidé, chlapci i dívky. Později, v 70. letech, se u nás staly nedostatkovým zbožím (Skarlantová, 1999, s. 195-198).

Halenky: Módní halenky se nosily proužkované, kostičkované i jednobarevné různě členitého střihu s kapsami v horní partii a s ležatými límečky, které odstávali. (Hlaváčková 2000, s. 73)

Kostým: Byl to původně vycházkový oděv, postupně našel své uplatnění v dalších variantách, jako například do zaměstnání, ve sportu i jako kostým klasický. Kabátky zdobily větší kapsy a sukně byly rovného tvaru se záhybem. Po roce 1950 se nosil dvoudílný kostým, kabátek mohl být nahrazen bundou (Kybalová a Lamarová, 1986, s. 18-19).

Doplňky: Jako doplněk se používaly textilní růže, ať už do výstřihu, či do pasu nebo na klobouk. Dále se jako doplněk nosily dlouhé kostkované šály se štrápci nebo třásněmi a kapsami na konci. Také se jako doplněk nosily vesty, rukavičky a čapky (Pleteme z vlny a bavlny, 1955). Nesměla chybět ani bižuterie, v tomto období to byly korálkové nebo kovové řetězy těsně kolem krku, náušnice, náramky a prsteny. Společenské oděvy zdobily barevné korálky (Jablonecká bižuterie, 2013). Zajímavým doplňkem byly rukávníky. Ty později nahradily rukavice, tzv. palčáky s kožíškem na vrchní straně. (Hlaváčková, 2000, s. 63) Mezi kabelkami byly populární pouzdrové kabelky (Dvořáková, 2015).

Make-up: Make-up v 50. letech působil žensky. Ženy si oči ženy orámovaly jen černou linkou a na řasy nanesly několik vrstev řasenky, některé odvážné si též začaly užívat umělé řasy. V módě byla rudá rtěnka (Krásná, 2012).

Účesy: Dlouhé vlasy byly vystřídány účesem z krátkých vlasů. Ženy si vlnité vlasy vytvářely natáčkami (Retro – účesy, 2008).

2. 1. 2 Pánská móda 50. let

Konstantina Hlaváčková píše, že klasický pánský oděv po r. 1948 měl získat novou formu. Protože byl vcelku funkční, navržené změny se týkaly hlavně zavádění nových materiálů. V polovině 50. let byla módní tvídová saka doplněná jednobarevnými kalhotami nebo se šily celé tvídové obleky. Nová linie pánského obleku přišla až na konci 50. let. Saka se zkrátila, ramena byla užší, klopy menší a kalhoty též užší. Módní byly pumpky. (Hlaváčková, 2000, s. 92–94)

„Při reformě pánského obleku musíme především nahradit košili a kravatu pohodlnějším doplňkem oděvu. Velmi by se osvědčila pletená bunda, jakési tričko, které by působilo jako samostatný svrchní oblek.“ (Módní tvorba, 1951, č. 4, s 22 cit. dle Hlaváčková, 2000, s. 92)

Košile: Oblíbené byly košile oblékané přes hlavu i tzv. švédky a pestré sportovní pulovry (Dvořáková, 2015).

Obleky: Do společnosti se nosil tmavý oblek, ať už jednořadový či dvouřadový, doplněný kravatou ve veselých barvách (Hlaváčková, 2000, s. 93)

Kravaty: V módě byly opět kravaty s velkými křiklavými vzory, které československá móda nedovolovala a navrhla kravaty hedvábné, tištěné s drobným potiskem, módní byly stříbrošedé nebo jednobarevné v pastelových barvách. (Hlaváčková, 2000, s. 93; s. 94)

Pokrývka hlavy: Opět přišel do módy klobouk, tzv. Mambo s plochou hlavou. (Hlaváčková, 2000, s. 94)

2. 2 Móda a odívání 1960–1969

Též s módou tohoto desetiletí mě seznámila moje prababička, paní Jarmila Dvořáková (2016), a jak tvrdila, ideálem ženské krásy se stala štíhlá postava a mladistvý vzhled. I ona potvrdila slova Hlaváčkové (2000, s. 78–88), která konstatuje, že v r. 1960 byla v módě silueta řecké amfory a mezi oblíbené materiály patřily pořád pleteniny. Protože stříhově se uplatňovala konická linie, působilo oblečení jednodušeji a tak se nosily turbany a výraznější klobouky, v zimě z kožešin. Dlouhé šály doplňovaly pláště a kabátky bez límce. (Hlaváčková, 2000, s. 78). V této době se v módě s oblibou uplatňovaly kontrasty bílé a černé barvy a dále zaznamenaly nástup zářivé barevné odstíny, později stříbrná a zlatá barva. Na začátku 60. let byl důležitý výběr druhu materiálu a jeho barva (Hlaváčková, 2000, s. 80–81).

V Československu byl mezi mladými lidmi stále více oblíben praktický a sportovní vzhled oblečení. Nově se používaly látky s hrubou plastickou strukturou a látky s dlouhým vlasem. (Hlaváčková, 2002, s. 81) Novinkou též byly geometrické tvary, jako výrazné kostky, čtverce, kruhy, trojúhelníky, které navazovaly na umělecké prvky op-artu. (Hlaváčková, 2002, s. 84) V r. 1968 se vrátila do módy elegance. (Hlaváčková, 2000, s. 87) Šaty mívaly „často měly snížený pas, sukni rozšířenou sklady a dlouhý rukáv“ (Hlaváčková, 2000, s. 88) Nosily se i pletené šaty a svetříky. (Hlaváčková, 2000, s. 88) Velmi byl rozšířen vzor látky „pepito“ (Dvořáková, 2015).

Skarlantová (1999, s. 186–188) nás seznamuje s módou na konci 60. let, kdy móda byla ovlivněna též hnutím hippie, které pokračovalo i v 70. letech. Mladí muži i ženy měli dlouhé rozevláté vlasy, které symbolizovaly svobodu a nespoutanost. Pro módu hippie byly charakteristické barevné tuniky, květinové vzory, rozevláté košile, korálky a zvonové kalhoty i rukávy (Skarlantová 1999, s. 186–188).

Jak píše Hlaváčková (2000, s. 100–101; s. 80), v Československu začala od počátku 50. let oděvní průmysl ovládat umělá vlákna – silon, tesil, východoněmecký dederon atd. Tyto materiály byly levné a dostupné. Další nový materiál – šusťák přinesl vlnu uniformity v podobě šusťákových kabátů.

2. 2. 1 Dámská móda 60. let

Šaty: Letní šaty měly hladký živůtek a méně bohatou sukni v délce 45 cm od země. Často bývaly s širokým odstávajícím límcem ze stejného materiálu jako šaty, šily se ze silonu anebo z monofilu. Společenské šaty obvykle v černé barvě s bohatě zdobeným živůtkem a s úzkou sukni byly ušity nejčastěji ze sametu nebo brokátu. (Hlaváčková, 2000, s. 79; s 81) V roce 1965 se stala předlohou pro společenské šaty doba Napoleona III. (Hlaváčková, 2000, s. 83) V r. 1967 se v módě více prosazovala ženskost. Šaty byly košilového střihu, rovné a přiléhavé s mnoha druhy límců, nejmódnější ale byly chomoutové. Místo pásku se nosil kovový řetěz. Nejmódnějším materiálem byl žerzej. Šaty mohly též být ušity z materiálu s lurexem (Hlaváčková, 2000, s.86–87).

Sukně: V roce 1963 se sukně šily jen mírně kónicky rozšířené nebo naskládané či plisované. Nosily se kalhotové sukně, též sukně propínací v délce ke kolenům a ty se

často navlékaly přes úzké kalhoty. (Hlaváčková, 2000, s. 80; s. 82) V r. 1965 se na základě úsilí britské módní návrhářky o prosazení minisukní značně zkrátila délka sukni jakéhokoliv střihu ve světě i u nás. Proto se začaly vyrábět punčocháče a vyrábějí se dodnes. (Hlaváčková, 2000, s. 84) Minisukni si oblíbily dívky i ženy a kombinovaly ji s lehkou halenkou nebo s pánskou košilí. V módě byla i krátká trička. Mladí lidé vytvářeli svou módu tím, že různě kombinovali své jednotlivé barevné části oblečení a doplňky. (Hlaváčková, 2000) Nejmódnějším kouskem oblečení byla šatová sukně zapínaná na zip nebo knoflíky. (Hlaváčková, 2000, s. 89)

Kalhoty: „*Kalhoty nejnovějšího módního střihu byly pestře vzorované, od kolenou rozšířené*“ (Hlaváčková, 2000, s. 85), obvykle vyrobené z tesilu nebo vlny. Nově se začaly nosit kamaše. (Hlaváčková, 2000, s. 81)

Krátké kalhoty, tzv. krat'asy: Ve světě se koncem 60. let začaly nosit šortky. Nosily se buď samostatně nebo v kombinaci s propínací sukni nebo dlouhou vestou, a to ke všem příležitostem. (Hlaváčková, 2000)

Halenky: Od r. 1963 byl uplatňován požadavek na módu, aby působila vždy mladistvě. Halenky bývaly ozdobeny vázankami, fiží, kravaty. Rukávy se šily tříčtvrtěční nebo úzké a dlouhé. Halenky se nosily ze silonu, bavlny, žoržetu, mušelínu atd. Začaly se nosit i sportovní vesty. (Hlaváčková, 2000, s. 80)

Kostýmky: V módě byly kostýmky s dvouřadým zapínáním s kovovými knoflíky a se sportovními kapsami. V Paříži se nosil kostým typu Coco Chanel doplněný halenkou. (Hlaváčková, 2000, s. 83) Pro rok 1969 byl typický návrat k ženskosti. Kostýmky byly šity s přilehlým živůtkem a zdůrazněným pasem, doplněné halenkou a šifónovým šátkem. Kabátek doplňovaly kalhoty od kolen s nohavicemi, které byly buď rovné, nebo značně rozšířené s manžetou. (Hlaváčková, 2000, s. 88) Tenkrát nesměly chybět v šatníku žádné ženy.

Doplňky: Módní byly široké pásky se sponou a též nezbytným doplňkem byla bižuterie. Pro 60. léta byly charakteristickými detaily štepovaná sedla a kapsy, pásky, kovové a rohové přezky, výrazné knoflíky. Klobouky byly vysoké. V létě se nosily klobouky z přírodní slámy nebo hedvábí. Kabelky čtvercového tvaru se dvěma držadly, vyrobené z kůže, koženky, módní byly i kabelky háčkované z umělých materiálů. K letním šatům patřily kabelky z proutí. Kabelky se zmenšily a rozšířily, společenské

kabelky se zdobily paličkovanou krajkou nebo korálky. Společenské rukavice dosahovaly k lokti, rukavice na denní nošení jen k zápěstí (Hlaváčková, 2000, s. 83). Jako doplňky se více uplatňovaly náramky, náušnice a brože (Hlaváčková, 2000, s. 86).

Make-up: V tomto období výrazné líčení rtů a zvýraznění obočí ustoupilo a začaly být módní výrazně nalíčené oči se silnými linkami i umělými řasami. Typický byl tmavý stín do záhybu víčka a převažovala tyrkysová barva. Módní byly plné rty jemně namalované růžovou rtěnkou. Používal se světlý pudr. Novou kosmetickou značkou se stal roku 1966 „Lybar“ a nejznámějším výrobkem této značky byl lak na vlasy. Novinkou v r. 1968 též byl přípravek na rozhraní mezi léčivem a kosmetikou PERILACIN – enzymatická pleťová maska na akné (Lamberková, 1968, s. 55–56).

Účesy: K této době neodmyslitelně patřily účesy z natupírovaných vlasů a vysoce vyčesané drdoly, často i něčím vycpané po vzoru Brigitte Bardot. Vlasy se tupírovaly a nosily se čelenky. (Valentová, 2015) Druhým populárním střihem byly vlasy ostříhané nakrátko podle vzoru Twiggy (Valentová, 2015), ale do společnosti si je ženy často nastavovaly přičesky z pravých vlasů nebo z nylonu, některé ženy si koupily i paruku. (Hlaváčková, 2000). Vlasy se též nosily rovné dlouhé, nebo i lokýnky a prstýnky po celé hlavě (La Coiffeure de Paris cit. dle Lamberková, 1968, s. 11). Ženy i v době socialismu dbaly o svůj zevnějšek, a protože Vlasové studio v Praze 1 ve Smečkách již nestačilo uspokojovat všechny zákaznice, tak v r. 1967 Kadeřnictví podnik hl. m. Prahy ve Vodičkově ulici otevřelo novou provozovnu – SALÓN EVA. (Poláková, 1968 cit. dle Lamberková, 1968, s. 23) V brožurě místního hospodářství čteme: „*SALÓN EVA snese i nejpříznivější srovnání se zahraničními podniky tohoto druhu. Odlišuje se však zásadně svým posláním: byl vybudován pro pracující ženy, ženy socialismu.*“ (Poláková, 1968 cit. dle Lamberková, 1968, s. 23) Ve Vlasovém studiu v Praze byl v této době vedoucím vývoje Gerhard Matuschka, opravdová osobnost v kadeřnickém oboru, který začínal propagovat vlasy ostříhané na tupo a trvalou ondulaci (Lamberková, 1968, s. 15; s. 17).

2. 2. 2 Pánská móda 60. let

Konstantina Hlaváčková ve své knize Česká móda 1940–1970 (s. 92–95) píše i o pánské módě 60. let a konstatuje, že v roce 1962 se prezentovala pánská móda spíše

v tmných barvách. Ve světě po r. 1967 byla módní štíhlá protáhlá silueta, dvouřadé zapínání, vojenské nárameníky, sako s uzavřenější fazónou a se dvěma rozparky po stranách, kalhoty přiléhající v bocích. V této době se oblečení šilo i z nových směsových materiálů, z vlny se syntetickými vlákny. Oblíbeny byly vzory drobné kostky a kohoutí stopy.

Košile: Na počátku 60. let se nosily košile bavlněné nebo ze směsi bavlny a polyesteru. Na konci desetiletí byly hitem dederonové košile z východního Německa. Tradiční bílá košile se širším límcem mohla být nahrazena bleděmodrou, kravaty se vázaly na větší uzel. Sportovní košile byly proužkované, ale i s květinovým vzorem. Také koncem 60. let ovlivnil i pánskou večerní módu romantismus 19. století. Košile bývaly ozdobeny sámkou, fiží nebo krajkou (Hlaváčková, 2000, s. 94–95).

Rolák: Hitem se stal pulovr s rolákem, ten se nosil i do obleků, ale zejména ke kalhotám se sníženým pasem, od kolen rozšířených a s koženým páskem. (Hlaváčková, 2000, s. 94–95)

Saka: „*se nosila jedno a dvouřadová, dlouhá 75 cm, vzadu s vysokým rozparkem*“ (Hlaváčková, 2000, s. 95). Obvykle saka byla zapínaná na tři knoflíky (společenské na dva), měla protáhlou siluetu, mírně rozšířená ramena, úzkou fazónu s kalhotami užšího střihu bez manžet. (Hlaváčková, 2000, s. 95). Jako módní novinka po r. 1964 se začalo nosit lehké sportovní sako s barevným lemem a kovovými knoflíky (Valentová, 2015).

Pánské pláště: Zpočátku 60. let byly jednořadové či dvouřadové rovného střihu s raglánovými rukávy a v délce ke kolenům. Nosily se balonové pláště. (Hlaváčková, 2000, s. 94)

Pokrývka hlavy: V zimě se začaly nosit kožešínové čepice a barety (Hlaváčková, 2000, s. 82), ale i ploché brigadýrky (Valentová, 2015).

Obuv: V této době též zaznamenala změnu, ostrá špička byla nahrazena kulatou a přidal se i pohodlný podpatek. Módní obuv v této době se vyznačovala oblou mírně zdviženou špičkou a místo šněrování byly přezky nebo sliprové uzávěry na pružinku, tzv. pérka (Hlaváčková, 2000, s. 95).

2. 3 Móda a odívání 1970–1979

Během celých 70. let se uplatňovaly módní trendy a bohatost stylů z předcházejícího období. Největším hitem byla tzv. unisexová móda, která stírala rozdíly mezi ženskou a mužskou módou. (Hlaváčková, 2007, s. 128; s. 130) Okrajově se objevovala etno-móda, kimona, kaftany, safari móda a typické oděvy z Afriky či Indie. Pokračoval i styl hippies. (Hlaváčková, 2007, s. 36; s. 38; s. 142) S punkovým hnutím a džínovým boomem nesouhlasil státní režim v Československu. (Hlaváčková, 2007, s. 42)

„Módní trendy na jaro 1977 doporučovaly: styl prádlový, wahiné, western a styl hollywoodských hvězd. Poprvé se objevil styl rocker, který vznikl v přímé reakci na punkovou módu. Zahrnoval lesklou vestu z kůže nebo saténu posetou cvočky, černé džínsy, místo vesty mohl být blejzr z lesklého černého materiálu.“ (Hlaváčková, 2007, s. 130)

Nově se šilo i disko oblečení z látek jako lurex nebo satén. Módní u šatů, kabelek, svetrů i vest bylo šněrování. Typickým znakem pro tuto dobu byly i roláky. (Hlaváčková, 2007, s. 121).

2. 3. 1 Dámská móda 70. let

Šaty: Oproti předchozímu období se šaty určené pro všední den mohly nosit i do společnosti. Stále byly oblíbené košilové přepásané šaty. Šaty byly zdobeny žabičkováním, výšivkami, volánky, fiží, balónkovými rukávky, vázačkou, pelerínou. Stejně jako sukně, měly i šaty střih do tvaru písmene „A“ nebo byly v rovné siluetě, anebo sukně byly zvonové či plizované (Žena a móda, 1975). Šaty byly nejčastěji šity z krimpenu, zadary, úpletu, krajky, brokátu, vlněného i hedvábného žoržetu, slotery (Naše rodina, 1974).

Sukně: Začátkem 70. let ženy nosily mini sukně i přes dlouhé široké kalhoty. V polovině 70. let byly hitem nabírané sukně a ke konci 70. let se šily sukně s rozparkem. Šily se jak mini sukně, ty se nosily hlavně na diskotéky. (Hlaváčková, 2007, s. 116). Nosily se i sukně v délce lady pod kolena, mezzo nebo midi, tj. 30 cm

od země. Sukně se nosily do tvaru písmene „A“ (Žena a móda, 1971, č.2 cit. dle Hlaváčková, 2007, s. 117). Také se nosily sukně zvonové, plizované, sukně skotské. Typickým vzorem na letních sukních byly květiny a geometrické tvary. Tyto sukně se nosily v kombinaci s romantickými živůtky. (Hlaváčková, 2007, s.120–121)

Kalhoty: Jak Hlaváčková uvádí, módním hitem se staly v dámském šatníku kalhoty. Nyní se nosily i do společnosti. Kalhoty byly vyrobeny z tvídu, manšestru, flanelu, sametu i syntetických látek. Nosily se široké dlouhé kalhoty i dlouhé kalhoty s nohavicemi do zvonu. Na konci 70. let měly formu úzkou a protáhlou (Hlaváčková, 2007, s. 118). Světový boom zažila džínovina a po džínách toužili lidé i u nás v socialistickém Československu, zejména muži. Pohlaváři riflové kalhoty však považovali za výdobytek imperialismu a mladým lidem v džínách znemožňovali přístup na společenské akce. Džíny byly velmi úzkoprofilovým zbožím, někteří šťastlivci měli to štěstí, že si je mohli přivést ze Západu. Ostatní si museli vystát dlouhé fronty v Tuzexu, kde se nakupovalo za bony. Oblíbili si je zástupci všech generací. Tento styl byl až do doby, kdy ho nahradila punková móda, pro kterou byly charakteristické rovné cigaretové kalhoty (Retro-džíny, 2008).

Krátké kalhoty, tzv. šortky: Nosily se samostatně a ženy doplňovaly dlouhými vestami, případně rozpínacími sukňemi. Byly ušity z různých materiálů. Vhodným doplňkem šortek byly silné punčochy nebo nadkolenky. To, že se nosily v každé roční době a k jakékoliv příležitosti potvrzuje i Hlaváčková (2007, s. 117).

Svetry: Svetry byly z pleteniny, bavlny, vlny nebo ze syntetických přízí. Velkým hitem byly roláky ze všech materiálů. Pletly se ručně nebo strojově. Často byly jednobarevné i proužkované, či zdobené výšivkami. V 70. letech se vracely severské norské vzory (Praktická žena, 1977).

Halenky: V konfekci se i dámské košilové halenky z látky či pleteniny vyznačovaly protaženými límci a saka měla široká ramena. Módní byly romantické živůtky s volánky a kraječkami (Hlaváčková, 2007, s. 121).

Kostým: Oproti předchozímu desetiletí byly módní kalhotové kostýmy ušité z barevných syntetických látek, které se nosily v tmavších barvách i do společnosti. (Hlaváčková, 2007, s. 118)

Doplňky: O módních doplňcích 70. let nás nejobšírněji informuje Hlaváčková (2007, s. 134). „*Stále byly v módě kufříkové tašky s krátkými držadly. Kabelky rámové i klopnové se vyznačovaly větším počtem separací. Obyčejně se nosily přes rameno nebo krátké držadlo bylo doplněno dlouhým.*“ (Hlaváčková, 2007, s. 134) Kabelky byly vyrobeny z přírodní kůže, z plastických materiálů s matovým i lesklým povrchem a z textilu. Nosily se i kabelky pletené i háčkované. Nově se vrátila psaníčka. Některé kabelky byly zdobeny třásněmi. (Hlaváčková, 2007, s. 134)

„*V první polovině desetiletí náhrdelníky zachovávaly velké kulaté tvary výrazných barev. S nimi byly sladěné klipsové náušnice tvaru poloviční koule nebo velké čočky*“ (Hlaváčková, 2007, s. 138). Nadále se nosila bižuterie a obojkové náhrdelníky. V oblíbené též byly medailonky zavěšené na černé sametce, dřevěné korálky a ozdoby vypracované z kůže. Od roku 1974 se začaly nosit drobnější perly a barevné více řadové náhrdelníky. Velmi módní byly pásky všech šířek a úprav s kovovými sponami. (Hlaváčková, 2007, s. 138)

Make-up: Vrátila se přirozenost i jemnost a střídmost barev. Upouštělo se od výrazných barevných očních stínů a umělých řas, ale důraz byl kladen na zvýraznění řas. Linky se malovaly na horní i spodní víčka. (Měj se ráda)

Nově se začala vyrábět kosmetika značek „Dermacol“ a „AB“. (Hlaváčková, 2007, s. 138)

Účesy: Vlasy se nosily v délce po ramena s vlnou směrem ven od hlavy a s ofinou do půli čela. Nově se využívaly elektricky vyhřívané natáčky. Nejlepší šampon v této době byl březový. (Retro – účesy, 2008)

2. 3. 2 Pánská móda 70. let

Pánské obleky: V 70. letech muži nosili saka zapínaná na dva knoflíky, s rovnými nepatrně rozšířenými rameny, vzadu s vysokým rozparkem, širší klopky byly protažené až k pasu. Kalhoty se šily přes boky přiléhavé, dole široké 30 cm a oblek byl doplněn krátkou vestou. Obleky se šily ze směsného materiálu vlny a syntetických vláken nebo z čistě syntetických materiálů. K výrazně vzorovaným sakům se nosily jednobarevné kalhoty. Ty se hodily též k sakům a vestám z tvídu. Módní byly obleky ze sametu

v barvě hnědé, lahvově zelené nebo tmavomodré. Sportovně šitá saka zdobily sedla, našité kapsy, légy, záhyby, dragouny a prošité švy. Novinkou byli sportovní kabáty ve stylu safari. (Hlaváčková, 2007, s. 142-145).

Košile: Vypasované košile se nosily s širokými límečky protaženými do špičky, špičky límců byly kvůli velkým kravatovým uzlům široce rozevřené. Límce se zmenšily. Byly jednobarevné nebo proužkové či se vzorem drobných květinových vzorů, ke slavnostním účelům byla určena bílá barva. Módní byly i košile s fiží. Košile byly vyráběny ze syntetického nebo směsového materiálu a snadno se udržovaly. Sportovní košile se šily z materiálu hrubší vazby se vzorem kára nebo proužků či s grafickou kresbou. Muži též nosili polokošile a pulovry a i nadále roláky. Vše ladilo tón v tónu. (Hlaváčková, 2007, s. 142)

Kravyty: Kravyty ušité z kravatového hedvábí nebo polyesteru byly široké až 12 cm a kratší (Hlaváčková, 2007, s. 144). „*Večerní oděvy se doplňovaly motýlky nápadných rozměrů z kravatového hedvábí nebo sametu*“ (Hlaváčková, 2007, s. 144). Ke sportovnímu oblečení muži s oblibou nosili šály (Hlaváčková, 2007, s. 145).

Pokrývka hlavy: Spíše než klobouky se nosily různé čepice. Vhodným doplňkem byla i dlouhá šála. (Hlaváčková, 2007, s. 145)

Účesy: „*Mužům se stále doporučovaly delší vlasy spadající na límec a neupravený vzhled. Módní byly také vousy a kníry.*“ (Hlaváčková 2007, s. 145)

Obuv: Pánská i dámská obuv se nosila široká na širokých podpatcích (Hlaváčková, 2007, s. 145).

2. 4 Móda a odívání 1980–1989

Móda v 80. letech byl kladen velký důraz na odívání a móda byla velmi důležitá ve společnosti. Oblékat se striktně dle pohlaví již nebylo nutné. Lidé toužili po odlišení a zajímavosti. Také tu byla touha kombinovat oděvy odlišných kultur. (Harušincová, 2014). Důležité však bylo dokonalé tělo. Oblíbená byla minimalistická móda, často

s erotickým nábojem. Ženy nosily kostýmky se zvýrazněnými rameny a krátkými sukněmi, typické pro nezávislé ženy (© 2018, MeziŽenami.cz). Jak píše Zatloukalová (© 1999–2017 MAFRA, 2012), velmi populární bylo oblečení z luxusních materiálů klouzajících po těle.

V tuto dobu zde bylo punkové, rockové a disko hnutí, které velmi ovlivnilo módu mladých. Typické pro módu 80. let byly tzv. mrkváče, plísňáče, legíny, turecké kalhoty, krátké široké sukně, kalhotové kostýmy, ponožky v lodičkách, netopýří rukávy, džínové a kožené bundy do pasu, rozčepýřené účesy a trvalá i výrazný make-up. Oblíbenými motivy byly hadí kůže, zebří nebo leopardí vzory. Nosilo se oblečení jak jednoduché, tak i kombinované. V pánském odívání bylo novinkou, že se k saku a košili nosily džíny. Velký boom zažila džínovina, ze které se vyráběly kalhoty, kraťasy, sukně, košile, šaty, vesty, bundičky i kabáty. (Valentová, 2015)

V tomto desetiletí měli velkou inspirační sílu nejen módní návrháři, ale hlavně ikony showbyznysu, zvláště umělci hudební scény. Totiž podle toho, co kdo poslouchal, jak se choval a k jaké společenské třídě patřil, tak se oblékal. (Melicharová, 2008).

Formální módu tvořily šedivé odstíny, rovné tesilové kalhoty, sukně, saka i kabáty (Valentová, 2015). Též se nosily tzv. „*párkry – bundy polovojenského stylu se spoustou kapes i kapucí*“ (Harušincová). Mimo formální módu a módu rockerů, punkerů, metalistů a diskařů na módu působily i další vlivy. (Harušincová). Těm, co poslouchali skupinu Depeche Mode a oblíbili si oděv černé barvy, se říkalo „depešáci“ (Melicharová, 2008). Další byli „somráci“, což byli většinou učni, studenti nebo lidé ze slabší sociální vrstvy. Ti se oblékali do džínového oblečení, volných kalhot a kecek (hadrových kotníkových tenisek). Další byli „veksláci“. Ti nosili bundičku do pasu, džíny, bílé ponožky, mokasíny nebo tenisky i brýle pilotky. (Strouhalová, 2009)

2. 4. 1 Dámská móda 80. let

Šaty: Šaty byly stříhově rozmanité stejně tak jako sukně a byly zdobené detaily, které vycházely z charakteru tkaniny. Používaly se kontrastní lemy, měkké sametové stužky, vzdušné ažury, střapce, nadýchané žabičkování, volánky, geometrické prostřihy, bílé límečky a vsadky. Nosily se tzv. efekty vody a lodičkové výstřihy. Módním hitem byly i dva sešité šátky nebo froté ručníky v pase přepásané páskem (Ubrová, 1983).

Sukně: Typické byly balonové sukně, sukně do tvaru písmene „A“, kolové, plisé a sukně se sklady. Přetrvávajícím hitem z minulého desetiletí byly mini sukně (Odívání, 1983).

Kalhoty: Módním hitem se staly plíšňáče, což byly bílé vyšisované džíny pomocí chlóru a kamenů. Dále byly oblíbeny i mrkváče, které se šily nahoře široké a dole úzké. Ty byly oblíbené i u pánů. Nosily se v kombinaci s barevnými triky (Zatloukalová, © 1999–2017 MAFRA, 2012). Oblíbené hlavně u mladých lidí byly džíny, zvláště střih „skiny jeans“, které byly velmi úzké. Oblíbené značky byly Levi Strauss, Wrangler a Lee Cooper (Kafe Redakce, 2014). Nosily se i kalhoty manšestrové, tesilové a nově i nylonové, úzké, barevné, s gumou přes chodidlo, které byly vyrobené ze strečové látky a barevné legíny. Legíny přišly s diskem a nosily se s košilí a lodičkami. (Langová, 2015) Občas si někdo pořídil i kalhoty kožené. V této době se nosily sportovní kombinézy s užšími nohavicemi i společenské kombinézy, které měly nohavice široké. (Valentová, 2015)

Krátké kalhoty – šortky: Typické byly do pasu s širšími nohavicemi. (Valentová, 2015)

Svetry: Nosily se svetry velké a vytahané i svetry přiléhavé. Někteří nosili svetry s geometrickými vzory. Ženy často nosily svetry chlupaté pletené z mohéru. Dámské svetry se pletly s netopýřími rukávy. Již se objevovaly první mikiny. (Valentová, 2015)

Halenky: Módní byly volné halenky, netopýří rukávy, balónkové rukávy, kimono rukáv i halenky se spadlými rameny. Také se nosily romantické halenky s volánky. (Odívání, 1981)

Kostým: Kostýmy se šily z kvalitních materiálů. Nosila se sáčka s velkými ramenními vycpávkami. (Žena+móda, 1984). Ve formální módě byla oblíbená šedá barva (© 2018, MeziŽenami.cz). Ta se nosila nejen na kostýmech, ale i na ostatních částech oděvů. (Valentová, 2015)

Doplňky: Módní byly velké náušnice a náhrdelníky. Platilo, že čím větší, tím lepší. Náušnice byly například ve tvaru velkých kruhů, křížů či peříček. Náramky se nosily jak na rukách, tak i na nohách kolem kotníku. Moderní se stal také piercing. Velkým hitem byly bezprsté rukavice a návleky na nohy. Typickým doplňkem byly pásky všeho

druhu a hlavně se nosily s velkými sponami. Také celkový efekt dotvářely různé drobné doplňky jako cvoky, ozdobné špendlíky, pyramidy, třpytivé flitry a nášivky všeho druhu. Čím více se blyštily, tím lépe. Často byly doplňky ve zlatých či neonových barvách. Oblíbené byly „letecké“ brýle a klobouk ve stylu „krokodýla Dundeeho“.
(© 2018, MeziŽenami.cz)

Make-up: Vrátilo se výrazné líčení. Opět dominovaly černé linky nahoře i dole kolem očí. (Maláková, 2012). Novinkou byla modrá řasenka. Oči se stínovaly až k obočí. (WikiHow) Oční stíny se nejčastěji používaly růžové, červené a hnědé. I mezi rtěnkami byla módní barva růžová, rudá a do hněda. (Valentová, 2015)

Účesy: V módě byly vlnité vlasy a krátký sestřih. V polovině desetiletí byly hitem vlasy po ramena a trvalá, kterou se docílilo buď objemných rozčepýřených vlasů, nebo objemné hřívy s drobnými kudrlinkami. Do vlasů se nosily čelenky (Retro – účesy, 2008).

2. 4. 2 Pánská móda 80. let

Košile: U košil se mírně prodlužovaly špičky límce. U polo sportovních košil byly límce hranatější. K mání byly i košile s krátkými rukávy. Vzory košilovin se přibližovaly eleganci 30. let, proužky byly velmi jemné. Oblíbeným materiálem byla 100% bavlna s nežehlivou úpravou a směsové materiály z bavlny a polyesteru. Barvy byly nenápadné, převládala především barva bílá, žlutá, modrá, lososová a lipově zelená. (Žena a móda, 1985)

Pánské obleky: Stejně jako v 70. letech i v tomto desetiletí muži nosili saka s rovnými nepatrně rozšířenými rameny, vzadu s rozparkem, s kalhotami přiléhavými přes boky. Avšak v 80. letech byly dole nohavice užší, přibližně 23 cm a saka byla zapínaná na jeden nebo dva knoflíky. Sportovně šitá saka byla jednoduchá, měkce zpracovaná, bez podšívky. Stejně tak jako v sedmdesátých letech, tak i v osmdesátých letech se obleky šily ze směsového materiálu vlny a syntetických vláken nebo z čistě syntetických materiálů i tvídu. Formálním sakům vévodila šedá barva. K výrazně vzorovaným sakům se nosily jednobarevné kalhoty. (Valentová, 2015)

Kravaty: Došlo ke zvýšenému zájmu o kravaty. Šířka kravaty se pohybovala kolem 7 cm. Nové kolekce se vyznačovaly diagonálními pruhy. Užší byly kravaty pletené a hrubé vlněné. (Žena a móda, 1985)

Účesy: Muži nosili krátké vlasy o délce 5 až 10 cm. Někteří měli dlouhé vlasy a trvalou (Retro – účesy, 2008).

2. 5 Novorozenecké prádélko

Kojenecké prádlo bylo vyráběno odjakživa z bavlny nebo vlny. Od 70. let se začalo využívat syntetické vlákno i pro výrobu kojeneckého a dětského prádla. Kojenecké košilky a svetříky se zavazovaly na tkaničky a dupačky i vrchní svetříky se zapínaly na knoflíky. Jako svrchní oblečení sloužily silnější dupačky a svetříky často upletené z vlny doma, obvykle v kombinaci svetýrek, dupačky či kalhotky do pasu, rukavičky, čepička, ponožky. Oproti dnešnímu prádélku tehdejší prádlo nebylo tak funkční a propracované. Například zapínání dupaček bylo na hrudníku, kdežto dnešní dupačky se rozepínají od patičky k patičce. Největší novinkou posledních desetiletí jsou jednorázové pleny. Dříve se dětem dávaly pleny látkové, které se vyvářely a používaly mnohokrát. Přes tyto pleny se oblékaly vyztužené silonové kalhotky s igelitem. (Dvořáková, 2015).

2. 6 Prádlo

Prádlo se během období 1948 až 1989 vyvíjelo nejen stříhově, ale zlepšila se i kvalita materiálu, z kterého bylo vyrobeno. Prádlo zastávalo nejen funkci, ale začalo být i stylové. Vývoj zaznamenalo i pánské prádlo. (Retro-spodní prádlo, 2010)

50. léta: Nosilo se speciální spodní prádlo, např. živůtek s kosticemi nebo spodničky pod široké sukně i bavlněné košilky. Podprsenka v této době měla špičatý tvar a kryla celá prsa. Vzhledem k potřebě zvýraznění pasu se nosily šněrovačky, které začínaly pod špičatou podprsenkou a končily v pase. Na venkově za chladného počasí se nosilo dvoudílné spodní prádlo, spodní kalhotky s dlouhou nohavicí téměř ke kolenům a kabátek. Oboje bylo vyrobeno ze silné bavlny na rubové straně s chlupem (Retro-spodní prádlo, 2010). V Československu se vyráběly silonové „jemné dámské punčochy, později od r. 1954 s tzv. barevnými efekty s černým švem“ (Hlaváčková, 2000, s. 100).

60. léta: Šněrovačky přestávaly být nutností. Jelikož se začaly vyrábět punčochové kalhoty, většina žen odložila podvazky. Punčochy se nosily ve světlejších barvách. Kalhotky se šily do pasu a spodní prádlo, tzn. celé soupravy, košilka i kalhotky se začínaly nosit barevné. Spodní prádlo bylo vyrobeno z bavlny, silonu nebo trikotinu. Podprsenka měla stále špičatý tvar a kryla celá prsa. (Krocan, 2012)

70. léta: Podprsenka měla kulatější tvar. Novinkou byly podprsenky ze syntetických elastických materiálů s nevyztuženými košíčky. Pas kalhotek se snižoval, byly barevné. (Retro-spodní prádlo, 2010) Některé kalhotky byly i s obrázkem a názvem dne na přední straně. Kombiné se nejvíce šila z elastických materiálů. (Hlaváčková, 2007, s. 130)

80. léta: Nosily se kalhotky vysoké do pasu i bokové. Podprsenky byly více otevřené. Novinkou byly bezešvé tvarované podprsenky z polyesterové krajkoviny nebo z polyesterového úpletu se zapínáním vpředu. (Retro-spodní prádlo, 2010)

2. 6. 1 Noční košile a pyžama

V 50., 60. i v 70. letech se nosily lněné, bavlněné, flanelové i popelínové noční košile a pyžama. V 70. letech se začaly vyrábět dámské košile ze směsových materiálů, např. trikotýnu, počesaného polyamidu i ze směsi bavlny a polyesteru. (Dvořáková, 2015)

2. 6. 2 Ponožky

V 50. a 60. letech byly ponožky bavlněné nebo vlněné. V 70. letech s příchodem umělých vláken se začaly vyrábět ponožky krepilonové, později směsové. Ženy také doma pletly ponožky zejména z chemlonu, a to pro jejich trvanlivost. V 80. letech se vyráběly ponožky směsové, z odlehčené bavlny i froté. (Dvořáková, 2015)

2. 6. 3 Punčochy

Dětské punčochové kalhoty prošly v podstatě stejným materiálovým vývojem jako ponožky. V 1964 se začaly vyrábět silonové punčochové kalhoty pro ženy a dívky, které nahradily punčochy a podvazky. První silonové punčochové kalhoty se začaly vyrábět v barvě hnědé, později v různých odstínech barvy hnědé, později i v barvě šedé a černé. V 80. letech se vyráběly ve všech barvách. (Retro-spodní prádlo silonky, 2010)

2. 7 Boty

50. léta: Boty musely být zejména lehké a působící štíhle, na zvýšeném podpatku. Zimní holínky se snižovaly až na kotníčkové boty. (Hlaváčková, 2000, s. 64) V této době byly boty v Československu k dostání na klínu nebo špalkovém podpatku, zatímco ve světě si ženy užívaly elegantních lodiček na jehle, mokasín a střevíců na různě vysokém tenkém podpatku na denní nošení. (Hlaváčková, 2000, str. 74) Módním hitem u nás se staly galoše tzv. stadionky, nazývané „šedý mor“, které si ženy tak oblíbily, že je začaly nosit i do společnosti. Tyto boty byly vhodné do deštivého počasí. (Hlaváčková, 2000, s. 75) Později se vyráběly v barvě hnědé, černé a krémové. Na přelomu desetiletí se též nosily boty „pionýrky“, „pohorky“ a „maďarčky“. (Dvořáková, 2015)

60. léta: „Souběžně se objevila móda vysoké obuvi a kamaší. Obuv se vyráběla z různých materiálů v různých výškách nad kotníky. Oblibu si získaly holínky z PVC s gumovou podešví, které se snadno udržovaly.“ (Hlaváčková, 2000, s. 81)

Roku 1963 vznikla módní sportovní značka obuvi „Botas“ (Botas 66). „Módní pánská obuv měla především oblé, mírně zvýšené špičky. Středové kroužkové šněrování bot nahrazovaly sliprové uzávěry na pružinku, knoflíčky nebo přezky.“ (Hlaváčková, 2000, s. 95) Od r. 1964 si ženy do společnosti mohly vzít elegantní lodičky špičatého nebo hranatého tvaru na jehlovém podpatku a na denní nošení boty oblého tvaru s vrškem na šněrování nebo s přezkou, a to na širším polovysokém podpatku. Vycházková obuv byla těžšího vzhledu se širším podpatkem. (Hlaváčková, 2000, s. 82–83) „Módní obuv dámská i pánská měla široký podpatek a mírně čtvercovou nebo zaoblenou špičku.“ (Hlaváčková, 2000, s. 88) Nejoblíbenější byla obuv lakovaná. Žádané byly i mokasíny a šněrovací boty. (Hlaváčková, 2000, s. 88)

70. léta: Boty musely být na širokém podpatku. Nosily se i klínové podpatky. (Hlaváčková, 2000, s. 132). Doma Botám se širokým podpatkem a na vysoké podešvi se říkalo brikety. Z této doby známe i letní „žabky“ a tzv. „christusky“, což byly řemínkové sandály bez podpatků. V zimě se nosily oblíbené kotníčkové bačkory na zip tzv. „důchodky“. Další známou obuví byly „tuleňky“, což byla šněrovací textilní zimní obuv s imitací zvířecí srsti. V této době se začaly vyrábět plastové zimní lyžařské boty, tzv. přezkáče. Mezi dívkami byly oblíbené měkké vysoké boty z „crush-laku“. Vycházková obuv byla těžšího vzhledu se širším podpatkem. Lidé nosili pletené papuče

z chemlonu nebo ze starých silonových punčoch. Nosily se i modely s volnou patou a se zavřenou špičkou, anebo s páskem upnutým kolem kotníku. Také se v tuto dobu nosily ploché sandály, například k volánkovým šatům. (Valentová, 2015) „Do roku 1972 se nosila obuv s hranatou mírně zaoblenou přední částí, obvykle ozdobenou kovovou sponou nebo šněrováním a s rozšiřujícím širším podpatkem.“ (Hlaváčková, 2007, s. 132) V roce 1972 měly boty podrážku vysokou 5 až 10 cm a nosily je ženy i někteří muži. Byly to boty širokých tvarů. V polovině desetiletí se obuv vrátila k úzkým formám. (Hlaváčková, 2007, s. 132) Módním trendem byla i obuv sportovní. Též se nosily dřeváky. Po celou dobu 70. let byly módní vysoké boty, obvykle vpředu s falešným šněrováním a zapínaly se na zip. Koncem desetiletí se nově objevují dámské kotníkové boty na štíhlém vysokém podpatku. Boty se šily z přírodní usně, syntetických materiálů, například z „crush-laku“, umělé usně a z textilních materiálů. (Hlaváčková, 2007, s. 132)

80. léta: V módě byly sandály, baleríny, lodičky v pestrých barvách i variacích. Jejich svršky byly zdobeny prokrajováním, perforováním nebo síťovinou a textilem. Boty z tohoto období byly vzdušné, neboť měly volné špičky, otvory po stranách a lehkou i ohebnou podešev, vyráběly se na podpatcích nebo klínech od jednoho do 10 cm. Také se nosily kozačky, důchodky, tuleňky a cvičky (jarmilky), které se doma různě barvily. Muži i ženy nosili mokasíny i „číny“ (kecky). V zimě lidé s oblibou nosili boty, kterým se lidově říkalo gerlachy, sněhule, finky anebo bufy. (Valentová, 2015)

Sportovní boty vyráběly značky „Prestige“ a „Botas“ (Když boty, tak Botasky!, 2016). Některé sportovní boty byly imitací západní módy. (Valentová, 2015)

2.8 Kabelky

50. léta: V této době byly módní pouzdrové kabelky a psaníčka. Důraz se kladl na souhru barevnosti kabelky s oděvem. (Hlaváčková, 2000, s. 74–75)

60. léta: Nosily se kabelky čtvercového tvaru s jedním nebo se dvěma držadly vyrobené z kůže, koženky, módní byly i kabelky háčkované z umělých materiálů. K letním šatům patřily kabelky z proutí. Kabelky se zmenšily a rozšířily. Na některých společenských kabelkách byla uplatněna paličkovaná krajka i korálky. (Hlaváčková, 2000, s. 83; s. 85)

70. léta: „Stále byly v módě kufříkové tašky s krátkými držadly. Kabelky rámové i klopnové se vyznačovaly větším počtem separací. Obyčejně se nosily přes rameno nebo krátké držadlo bylo doplněno dlouhým. Vedle těchto typů se objevila tzv. psaníčka.“ (Hlaváčková, 2007, s. 134)

80. léta: V tomto období se začaly vyrábět první fitness tašky a tašky sportovnějšiho vzhledu, též začala výroba prvních nylonových batohů, které se staly první unisexové. (Valentová, 2015)

2. 9 Zimní oděvy

2. 9. 1 Kabáty a bundy

50. léta: „Pláště se objevovaly stále přiléhavé, volné a rovné. Textilní tvorba navrhla novou formu oblíbeného typu pláště Hubertusu–volný raglán z hubertusové látky bez kapes, sedel a patek“ (Hlaváčková, 2000, s. 67). Pláště z béžového balonového hedvábí byly navrženy v siluetě písmena „Y“ jednořadé, případně dvouřadé, s límcí různých tvarů jako zdobného prvku. Šilo se z tvídu různého odstínu. (Hlaváčková, 2000, s. 70) Kožichy byly nejčastěji vyrobené z černé nebo hnědé králičiny, pro ty movitější z leoparda, z bizama nebo tchoře. V módě byla také paleta v délce 7/8 pláště. (Hlaváčková, 2000, s. 73)

„Oblíbeným pánským pláštěm sportovního charakteru, který nebyl oficiálně propagován, se stal tzv. montgomerák, nazvaný podle britského polního maršálka Bernarda Law Montgomeryho, proslaveného v bojích druhé světové války. Tento plášť ze silného bavlněného plátna, zelené barvy užívali muži s velkým nadšením ještě mnoho let po válce.“ (Hlaváčková, 2000, s. 93) V létě muži nosili krátké bundy s kapsami, po stranách v pase s pásky, které byly na stažení a kalhoty šortky vzadu stažené do široké gumy. Zimní pláště muži nosili nad kolena v případě, že byly jednořadé, dvouřadé se šily pod kolena. Bundy byly rovného střihu, kratší, ze lnu nebo bavlny. (Hlaváčková, 2000, s. 93; s. 94)

60. léta: Nadále se nosily baloňáky. V roce 1965 byly předlohou pro pláště a kožichy oděvy z doby Anny Kareniny, tzn., že měly přiléhavou linii dole se rozšiřující se zvednutým límcem a širokými kožešinovými lemy. (Hlaváčková, 2000, s. 83) Módní

byla opět paleta. Vycházkové pláště se šily ve vojenském stylu s kovovými knoflíky. Pánské pláště byly jednořadové či dvouřadové rovného střihu s raglánovými rukávy a v délce ke kolenům (Hlaváčková, 2000, s. 94). Nosily se balonové pláště. Z Itálie k nám dorazil nový módní hit, tzv. šušťáky. Jednalo se o jarní lehký modrý nebo zelený plášť, velmi oblíbený a praktický. (Hlaváčková, 2000, s. 80; s. 94)

70. léta: Módní byla paleta z kostkovaných vlněných látek, ke kterým se nosily široké kalhoty. (Hlaváčková, 2007, s. 126) Šily se také „*pláště sportovního typu z džínsoviny nebo manšestru.*“ (Hlaváčková, 2007, s. 126) Praktické byly kabáty šité z trevíry. Módním hitem se stal typ kabátu tzv. „panenka“. Jednalo se o kožešinový velurový kabát lemovaný kožíškem. I nadále se nosily módně stylizované baloňáky (Žena a móda, 1975, s. 20–21).

Pláště muži nosili klasické, obvykle se sportovními prvky anebo čistě sportovní. Muži nosili pláště klasické, některé se sportovními prvky anebo čistě sportovní, v 2. pol. 70. let se klasické pláště byly kratší. Měli délku 106 –108 cm. Šily se s dvouřadým zapínáním raglánového střihu s nárameníky. Mezi užívané barvy patřila barva písková, hnědá, černá a khaki. V této době byly módní i velurové kožíšky. Oblíbené byly bundičky různých délek obyčejně s náplety na rukávech, dolním okraji a límci. Zdobné byly i zipy a velké knoflíky. Tyto bundy byly, buď z přírodního materiálu jako jsou denimy či manšestry, nebo ze syntetických materiálů. (Hlaváčková, 2007, s. 144) Nosily se i „*krátké ulstry z měkké tkaniny se spoustou kapes a štepováním v délce na nejvyšš 84 cm.*“ (Hlaváčková, 2007, 144)

80. léta: Novinkou byly teplé péřové bundy i odepínací rukávy u bund. V zimě muži nosili např. bundy polovojenského střihu, které měly mnoho kapes a čepici. Nosili i sportovní kabát, který byl nově zapínán na nýtovací knoflíky (druky). (Žena a móda, 1987)

Kabáty byly většinou siluety do „A“, nebo rovné s páskem. Některé sportovní kabáty byly zdobené štepováním a kapucí. Střihově byly delší se zaoblenými rameny a hlubokými průramky a s pohodlnou šíří rukávu. Límce byly nápaditě řešené. Tkaniny měly novou odlehčenou konstrukci, byly měkčí a objemnější. Zimní pláště se znovu nosily z vlněné tkaniny, která byla lehčí, měkká a vzdušná. Jednalo se o tvídy a velury v jednobarevném provedení nebo se vzorem rybí kostry v nejrůznějších provedeních.

Módní vlněné pláště byly vyráběny ve všech délkách, často se sedlem a kapucí. Dobře vypadala uvolněná a pohodlná linie, která začínala už u ramen a klínových rukávů. Límce se šily buď klasické, nebo nově i nenápadné stojáčky. Pláště byly zdobeny velkými kapsami, nárameníky a kůží. (Žena a móda, 1984)

2. 9. 2 Pokrývky hlavy

50. léta: Od padesátých let až do revoluce roku 1989 se stále nosily „zmijovky“. (Dvořáková, 2015) Nosily se i pletené čepice z vlny. Plstěné klobouky začaly být nahrazovány pletenými čepicemi, jako doplněk se objevil tištěný šátek. Klobouků bylo ušito mnoho typů, například námořnický slamák nebo čínský – kuli. (Hlaváčková, 2000, s. 63). Nosily se také klobouky klopené, turbany a čapky. Po r. 1955 získaly oblibu menší kloboučky hlubšího tvaru ze stejného materiálu jako plášť, tzn. z flauše, manšestru či balonového hedvábí (Hlaváčková, 2000, s.70–71) V pánské módě opět přišel do módy klobouk, tzv. Mambo s plochou hlavou. (Hlaváčková, 2000, s. 94)

60. léta: Hitem bylo nosit pletenou kuklu, tvarovanou čepici nebo kapuci, neboť měla být zahalena hlava i krk. (Hlaváčková, 2000, s. 85) Stále byly nezbytným doplňkem klobouky, ale oblíbenější byly barety. V mrazivém počasí se nosily kožešिनové čepice. Muži také nosili ploché brigadýrky a ženy žokejky. (Hlaváčková, 2000, s. 88; s. 95)

70. léta: Klobouky ztrácely na významu a nosily se jen na slavnostní příležitosti. Módní byly pletené čepice a lodičky vojenského typu (Žena a móda, 1975, s. 18–19). Muži spíše než klobouky nosili různé čepice. Vhodným doplňkem byla i dlouhá šála. (Hlaváčková, 2000, s. 145)

80. léta: V zimě se stále nosily pletené a háčkované čepice. Módní byly čelenky, kožešिनové čepice i tzv. ušanky. Někteří lidé během teplých měsíců nosili baseballové čepice. (Valentová, 2015)

2. 9. 3 Zimní rukavice

Po celou dobu se nosily kožené rukavice. Předchůdcem rukavic však byly rukávníky, kterým se říkalo štucle. (Dvořáková, 2015) Oblíbené rukavice v 50. letech byly tzv. palčáky, které měly v dlaňové části látku nebo byly pletené a na hřbetní straně s nízkým bílým beránkem. (Hlaváčková, 2000, s. 63) V 60. letech stejně tak jako v padesátých letech se nosily rukavice převážně pletené vlněné. V 70. letech s nástupem

šustřáku se začaly šít nejprve rukavice jednoduché šustřákové, které se navlékaly na palčáky nebo vlněné prstové rukavice, aby se nepromáčely. Později se začaly šít šustřákové rukavice s teplou vložkou. Mohly být s kožíškem buď na vrchu, nebo uvnitř. Stále se pletly vlněné rukavice prstové i palcové se vzorem. V 80. letech byly módní strojově pletené rukavice s lurexem. Vyráběly se i rukavice ze syntetických materiálů. Šily se i sportovní prstové rukavice, které připomínaly mohutností rukavice hokejistů. (Valentová, 2015)

2. 10 Sportovní oděvy

2. 10. 1 Plavky

50. léta: Nosily se hlavně jednodílné plavky, ale existovaly již dvoudílné a v roce 1946 se poprvé vyskytly ve Francii bikiny. (Melicharová, 2008) Většina plavek byla z bavlny a zdobená žabičkami, šikovné ženy si plavky upletly hustým pružným vzorem doma. (Dvořáková, 2015)

60. léta: V plavkové módě došlo k vývoji. Na konci 60. let se používaly nové materiály. (Melicharová, 2008, s. 31) *„Nové materiály začaly nastupovat s velkou razantností. Měly spoustu předností: rychle schly, po namočení držely tvar a dobře přilnuly k tělu.“* (Melicharová, 2008, s. 31) Košíčky podprsenky byly formované a z plastické hmoty. Nosily se jak klasické dvoudílné plavky, tak plavky v celku i bikiny. Pánské plavky prodělaly též vývoj. Velkou oblibu získaly plavky zvané „adamky“. (Melicharová, 2008, s. 31) Ty nabízely výhodu *„oblékat je pod trenýrkami. Svým odvážným střihem ale vzbuzovaly pohoršení a občas si vysloužily i omezení. Na některých pražských plovárnách bylo možné číst tabulky: Plavky adamky přísně zakázány.“* (Melicharová, 2008, s. 31)

70. léta: Plavky byly vyráběné zejména ze strojové pleteniny, ale nosily se i ručně pletené nebo háčkované. (Valentová, 2015)

80. léta: V kurzu byly dámské jednodílné plavky často s barevným vzorem. Dále se tyto plavky šily s různými prostřihy nebo v kombinaci s jinými tkaninami. Byly zdobené knoflíky, zipy a přezkami. Plavky na spodním díle byly v místě třísel více vykrojené.

Pánské plavky se šily v pase s tunýlkem na tkanici a s delší nohavičkou. (Melicharová, 2008, s. 47)

2. 10. 2 Tepláky

50. léta: „V 50. letech se šije jednoduchý sportovní oděv s důrazem na jeho účelnost a pohodlí.“ (Melicharová, 2008, s. 27) Lidé v nich bohužel navštěvovali i společenské události, což bylo krajně nevhodné. Tepláky vyráběné u nás nevyhovovaly zejména kvalitou (Melicharová, 2008, s. 27) ani střihem, natož barvou, většinou byly tmavě modré nebo černé. V Československu v této době všichni nosili tepláky, oblibu získaly zejména mezi mládeží. (Dvořáková, 2015)

60. léta: Ve sportovním oblečení v 60. letech probíhal vývoj, používaly se nové materiály a techniky. Nově se vyráběly teplákové soupravy i ze slabší bavlny. (Valentová, 2015)

70. léta: V 70. letech bylo rozšířené sportování a sporty provozované na čerstvém vzduchu jako například cyklistika, plavání, tenis, lyžování, fotbal. Avšak domácí textilní a oděvní průmysl nebyl schopen pružně reagovat novinkami, i když ve světě se běžně nechalo sehnat oblečení, které bylo módní a zároveň vysoce účelné. (Melicharová, 2008, s. 35) Objevily se teplákové soupravy z nových syntetických a směsových materiálů i nových střihů. (Valentová, 2015)

80. léta: V 80. letech stejně jako v 70. letech byl propagován kult krásné, zdravé, svalnaté a opálené postavy. (Melicharová, 2008, s. 37) Zpočátku 80. let se nosily klasické teplákové soupravy ze směsových materiálů i z bavlny. Ve druhé polovině mladí lidé již začali nosit teplákové soupravy střihově podobné dnešním. (Valentová, 2015)

2. 10. 3 Lyžařské oblečení

50. léta: Základem oblečení na lyže byly šponovky, košile z manšestru a větrovky šité ze světlé celtoviny. Celek doplňovaly rukavice, čepice a šála, které byly pletené a jednobarevné. (Dvořáková, 2015)

60. léta: Lyžařský komplet byl složen ze šponovek vyrobených ze syntetických pružných materiálů, bundou s molitanovou vložkou nebo s kabátkem ze silonového plyše. (Melicharová, 2008, s. 31) Též se do kompletu nosily dlouhé lyžařských svetrů se severským vzorem (Valentová, 2015).

70. léta: Lyžařské oblečení doznalo velkých změn, začaly se šít oděvy ze syntetických vláken. (Melicharová, 2008, s. 35) „*Bundy a bundičky přiléhaly k tělu. Současně se objevil nový typ lyžařských kalhot z pružných látek, které byly od kolen mírně rozšířené a přetahovaly se přes lyžařskou sjezdovou obuv z plastických hmot tzv. „přezkáče.“* (Melicharová, 2008, s. 35) Nové lyžařské oblečení bylo na svoji dobu funkční a teplé. (Melicharová, 2008, s. 35) Avšak když jeho kvalita je nesrovnatelná s dnešním lyžařským oblečením. I v běžeckém oblečení nastaly změny. Běžkovalo se v tenkých kalhotách z nepromokavého materiálu, v tzv. golfkách, které byly pod kolena a k nim se nosily silné podkolenky, svetr a lehká nepromokavá větrovka. (Valentová, 2015)

80. léta: Začalo se vyrábět vhodné oblečení pro lyžařský sport z nových materiálů, například z impregnované bavlny a syntetických materiálů. Šily se lyžařské kombinézy a teplé pěřové bundy i bundy s odepínacími rukávy. Bundy i kalhoty byly často zdobené prošíváním. V této době se rozšířily i nové disciplíny, jako je snowboarding i skateboarding a nově se začalo šít i oblečení vhodné pro tyto sporty. (Valentová, 2015)

2. 12 Společenské oděvy

2. 12. 1 Taneční

Do tanečních hodin se nosily šaty převážně zhotovené švadlenami, ale i konfekční oblečení. (Dvořáková, 2015)

60. léta: Šaty do tanečních byly ušity buď ze silonu, monofilu, mušelínu, silonové nebo bavlněné krajky, hedvábí, letohradu, taftu a odlehčené vlny. Stříhově se na konci 60. let nosily velmi krátké sukně. (Dvořáková, 2015)

70. léta: Šaty se šily ze stejných materiálů jako v předchozím desetiletí. Dívky měly často šaty ušité i z brokátů a slotery. Na klasické taneční lekce se od poloviny 70. let nosily šaty krátké a na tzv. „prodlouženou“ lekci šaty dlouhé. (Valentová, 2015)

80. léta: Šaty se šily hlavně z nových umělých materiálů. Střihů a zdobení bylo velké množství. Módní byly volánky, žabičkování, podkasaný živůtek, kolová i nabíraná sukně, zavínovací sukně... (Valentová, 2015)

2. 12. 2 Svatební šaty

Běžně si nevěsty oblékaly svatební šaty bílé barvy, některé však byly v jemných barevných odstínech. Svatební šaty byly střihově různorodé a prošly vývojem stejně jako společenské šaty. (Dvořáková, 2015)

2. 13 Zástěry

Zástěry prodělaly vývoj nejen v materiálu, ale i ve střihu. Nejdříve se v 50. letech nosily zástěry z bavlny na uvázání za krkem a kolem pasu. V 60. letech se začaly vyrábět zástěry šatové, které byly též z bavlny a zapínaly se na knoflíky nebo se navlékaly přes hlavu. Na začátku 70. let se začaly šatové zástěry vyrábět z dederonu. V 80. letech se k šití zástěr používaly i látky, které měly na omak příjemnější vlastnosti, byly lesklejší, hebké, příjemnější. (Dvořáková, 2015)

2. 14 Časopisy

Jak Konstantina Hlaváčková uvádí, že existoval týdeník *Vlasta* s módní tematikou. Ministerstvo vnitra SSR vydával časopis *Eva*. Mezi přední československé módní časopisy patřily *Praktická žena* a časopis *Žena a móda*, který vycházel od ledna 1949. Vydávalo je vydavatelství a nakladatelství ÚV Českého svazu žen *MONA*. Též vydávalo speciálně zaměřená čísla (Hlaváčková, 2007, s. 58–59)., např. *Nevěsty*, *Plnoštíhlé a móda*, *Tendence 87* (neboli módní hity daných let), (soukromý archiv Veroniky Suchomelové). Dále toto nakladatelství vydávalo časopis *Sportovní oblečení*, *Móda a škola*, *Šijeme a pleteme pro muže*, *Halenky*, *Kabáty atd. se střihovou přílohou...* (Hlaváčková, 2007, s. 59). Dále *Živena*, vydavatelstvo Ústředního výboru Slovenského zväzu žien vydávalo časopis *Dievča* a časopis *Móda*. Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství dvakrát do roka vydávala katalog *Odivání*. V Československu se vyskytovaly i podpultové německé časopisy *Burda* a *Pramo*. (soukromý archiv Veroniky Suchomelové).

2. 15 Látky a objevy v textilních materiálech:

Po roce 1948 se běžně používaly látky jako bavlna, manšestr, len, flanel, barchet, vlna, krep, satén, taft, hedvábí, žerzej... V 60. letech byla vyvinuta nová syntetická vlákna a plastické materiály, které byly vyráběny hlavně strojově. V 70. letech se propagovalo používání více přírodních materiálů a ručně vyráběných. V 80. letech se využívala přírodní i umělá vlákna, vznikaly nové materiály i technologie, například spojování švů termofúzí (Hlaváčková, 2000, s. 100–101).

2. 16 Průmyslové podniky zabývající se textilní a oděvní tvorbou:

Výroba látek: „n.p. Textilana Liberec, Tiba Dvůr Králové, Fezko Strakonice, Hedva Moravská Třebová, Moravolen Šumperk, Velveta Vansdorf, Seba bavlnářské závody, Tepna Náchod, Krajka Kraslice, a továrny pod názvem Moravskoslezské vlnářské závody.“(Hlaváčková, 2007, s. 68)

Nejznámější výrobci konfekce: „OP Prostějov, Kras Brno, Otavan Třeboň, Makyta Púchov, Pragoděv, Závody kapitána Nálepky v Prešově, Oděvní závody Trenčín“ (Hlaváčková, 2007, 68), Modex Žilina, Pragomóda, Styl Praha (Valentová, 2015).

Výroba košil: Šumavan Vimperk a Prachatice, Jitex Písek, Šohaj Strážnicea, Triola Praha.(Hlaváčková, 2007, s. 68)

Výroba kravat: Hedva Moravská Třebová (Valentová, 2015)

Výrobci kožešinových oděvů: Kara Trutnov, Snaha Jihlava (Valentová, 2015)

Výrobci punčochového zboží: Elite Vansdorf, Loana Holešov (Hlaváčková, 2007, s. 68).

Výrobci úpletových oděvů: Modeta Jihlava, Jitex Písek, Bonex Teplice, Tosta Aš, Fezko (Hlaváčková, 2007, s. 68).

Výrobci prádla: Triola Praha, Úpavan Trutnov, Jitex Havlíčkův Brod, Pleas Havlíčkův Brod, Trikota Vrbové (Hlaváčková, 2007, s. 68).

Výrobci obuvi: Svit Gottwaldov, Botana Skuteč, Závody 29. Augusta Partyzanské, n.p. Závody Gustava Klimenta Třebíč (Valentová, 2015).

Výrobci kožené galanterie: Galex Hradec Králové, Kozak Klatovy, Rukavičkářské závody v Dobříši, n.p. Gala Prostějov (Valentová, 2015).

Výrobci klobouků: Tonak Nový Jičín, Fezko Strakonice (Hlaváčková, 2007, s. 68).

Výrobci bižuterie: Železnobrodské sklo, n.p., Skleněná bižuterie, Precioza, n.p. Bižuterie (Hlaváčková, 2007, s. 68).

Výrobce malých sérií konfekce i pleteného textilu: Družstvo invalidů Drutěva Hlaváčková, 2007, s. 68).

Tuzex – je název pro podnik zahraničního obchodu složený ze zkratk tuzemský export. Vznikl 1. 7. 1957. V tomto podniku jste si mohli za bony, což byla měna, kterou se platilo v tuzexu, koupit nedostatkové kousky na českém trhu pocházející ze zahraničí i z Československa. Tuzex skončil 26. 3. 1998. (Totalmag)

2. 17 Politika, ekonomika a kultura:

1948 – politický převrat – komunisté u moci (Cottrell, 1994, s. 116)

1948 – první znárodnování podniků (Kocián a Devátá, 2011, s. 192)

1949 – první pětiletka (Kocián a Devátá, 2011, s. 194)

1950 – 27. 6. úmrtí Milady Horákové – politický proces (Randák, 2013, s. 388)

1953 – měnová reforma (Pernes, 2003, s. 89)

1953 – první TV vysílání v Československu (ČT24, © Česká televize 1996 – 2018)

1955 – vznikla Varšavská smlouva (Cottrell, 1994, s. 132)

1958 – první samočinný počítač SAPO v Československu (Kovář, 2005)

1958 – úspěch čs. pavilonu na první poválečné světové výstavě Expo 58 v Bruselu (Kramerová ed., s. 49)

1959 – český fyzikální chemik Jaroslav Heyrovský získal Nobelovu cenu za objev a rozpracování analytické polarografické metody (Cottrell, 1994, s. 141)

- 1965 – první antikoncepční pilulka Antigest v Československu, v USA od roku 1959 (© Česká televize 1996-2018)
- 1968 – „Pražské jaro“ (Cottrell, 1994, s. 160)
- 1968 – invaze vojsk Varšavské smlouvy, která ukončila politické uvolnění pražského jara (Cottrell, 1994, s. 160)
- 1969 – první zdařilý let na Měsíc (Cottrell, 1994)
- 1972 – veřejná premiéra internetové sítě (Pedagogická Fakulta. Masarykova univerzita v Brně)
- 1973 – dostupný první komerční mobilní telefon v Americe (© Česká televize 1996 -2018)
- 1977 – vznikla Charta 77, občanská iniciativa, která kritizovala nedodržování lidských a občanských práv. Některé osobnosti kultury následně podepsovaly tzv. Antichartu, byly k tomu vyzvány komunisty (Cottrell, 1994, s. 181).
- 1978 – první dítě ze zkumavky (Cottrell, 1994, s. 183)
- 1981 – první operační systém firmy Microsoft pro osobní počítače firmy IBM. (Kurka, 2017)
- 1982 – první CD v Německu (Cottrell, 1994, s. 193 - 1. v Japonsku, v Evropě a USA 1983)
- 1985 – konala se VI. Československá spartakiáda, kterou připomíná skladba Poupatá Michala Davida (Harasimowicz, 2017 s. 39)
- 1986 – Černobyl (exploze a požár jaderného reaktoru), v Kyjevě vzdáleném pouhých 130 km se konal start Závodu míru a 1. etapu vyhrál čs. Závodník Jozef Regec (Cottrell, 1994, s. 200).
- 1989 – 17. listopadu rozeznáním protestního pochodu vysokoškolských studentů jednotkami Veřejné bezpečnosti začala tzv. sametová revoluce (Cottrell, 1994, s. 207)